Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

6 ОКТЯБРЬ 1966 й.
1-йил чиқиши.
ПАЙШАНБА
№ 84.
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

«ТАШТЕКСТИЛЬМАШ»ЧИЛАРНИНГ ОЧИҚ ХАТИГА ЖАВОБАН

Коммунистик меҳнат бригадаларининг очиқ хати газетада босилиб чиққанига бир кун бўлди. Аммо ҳозирнинг ўзидаёқ бу хат кўпгина саноат корхоналарида муҳокама қилинмоқда. Тошкент меҳнаткашлари тўқимачилик машинасозларининг Улуғ Октябрнинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан бошлаган ватанпарварлик ташаббусларини қизғин қўллаб-қувватламоқдалар. Бу ҳақда редакцияга дастлабки хат-хабарлар кела бошлади.

Коммунистик меҳнат бригадалари ҳозир ўз имкониятларини аниқламоқдалар, резервларни ҳисобга олмоқдалар, янги марраларни белгиламоқдалар

Қуйида ана шу хат-хабарлардан босамиз.

«ТАШАББУС БИЗГА МАЪҚУЛ!»

«Узбекхлопкомаш» заводи 10-редуктор цехининг Николай Хивренко бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси тарихий сана шарафига мусобақалашиш ҳақидаги таклифга тўла қўшилдилар. Бригада аъзолари очиқ хатни эътибор билан ўқиб чиқиб, «Бу ташаббус бизга маъқул» дейишди ва Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги номидаги коллектив деган шарафли ном учун мусобақа бошлашга аҳд қилдилар. Улар маҳсулот ишлаб чиқариш икки йиллик планини 1967 йил 7 ноябргача бажариш мажбуриятини олдилар.

ЯХШИ ИШ ЕРДА ҚОЛМАС

Тошкент Шарикоподшипник заводи ролик участкаси коммунистик меҳнат бригадасининг бошлиғи Анатолий Журавлев Тошкент тўқимачилик машинасозларининг ташаббусини эшитиб, бундай деди:

— Бригадамиздаги етти кишининг ҳаммаси коммунистик меҳнат бригадаларининг ташаббусини маъқуллайди. Яхши иш ерда қолмас, деганларидек, бу яхши ташаббусга биз ҳам қўшиламиз.

Биз коммунистик меҳнат коллективи деган номни ўтган йили қўлга киритганмиз. Эндиликда Октябрь 50 йиллиги номидаги коммунистик меҳнат бригадаси деган номни олиш учун мусобақага қўшиламиз ва ташаббускор бригадалардан орқада қолмасликка ҳаракат қиламиз.

Биз ўз имкониятларимизни ҳисоблаб чиқиб, шу мусобақа шарафига яқин кунларда оширилган мажбурият оламиз. Бутун куч-ғайратимизни, билимимизни белгилаган маррамизни эгаллашга сарфлаймиз.

Ҳозир ҳар биримиз меҳнат унумдорлигини нималар ҳисобига ошириш ва маҳсулот таннархини қандай қилиб камайтириш тўғрисида ўйламоқдамиз. Лекин ишончимиз комилки, беш йилликнинг дастлабки икки йили топшириғини муддатдан анча олдин адо этиб, Улуғ Октябрнинг 50 йиллик байрамини катта меҳнат ғалабалари билан кутиб оламиз.

ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАЙМИЗ!

Биз, Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Ташсельмаш» заводининг коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун курашаётган 3-цехи ишчи-хизматчилари ва инженер-техник ходимлари Ленин орденли «Таштекстильмаш» заводи бригадалари коллективларининг республика саноат корхоналари коммунистик меҳнат коллективларига қарата ёзган очиқ хатини якдиллик билан қўллаб-қувватлаймиз. Биз Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига мусобақани яна ҳам кенгайтирамиз. Икки йиллик планимизни муддатидан олдин бажарамиз, деб қатъий ваъда берамиз.

Ҳар бир участкада 200 сўмлик металл ва материалларни киркадиган ҳамда ўлчайдиган инструментларни тежаш мажбуриятини оламиз. Цехимизнинг асосий участкасида меҳнатни илмий асосда ташкил этиб, вақтни тежашга ҳаракат қиламиз, ихтирочилик ва рационализаторлик таклифларини кўпайтириш, цехимиздаги ишчилар синфининг ёш авлодини тўғри тарбиялаш, билимимизни ошириш устида ишлаймиз.

Цехимизга ҳар йили маҳсус-техника билим юртини тугатган 15-20 ёш келади. Юқори малакали ишчиларимиз янги ишга келган йигит-қизларга ўз тажрибаларини ўргатадилар.

Биз бутун кучимизни КПССнинг XXIII съезди қарорларини амалга оширишга қаратамиз.

Шунингдек, республикадаги ҳамма саноат корхоналаридаги коммунистик меҳнат коллективларини таштекстильмашчилар ташаббусини қўллаб-қувватлашга чақирамиз.

Ташаббусни қўллаб-қувватлаймиз!

Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Ташсельмаш» заводининг 3-цехи коллективи.

Умумцех мажлисида қабул қилинди.

ШАРАФЛИ НОМ УЧУН

Ленин орденли «Таштекстильмаш» заводининг бригадалари чақириғига жавобан биз — Тошкент Тўқимачилик комбинатининг 1-тўқув фабрикаси цехларининг коммунистик меҳнат бригадалари коллективлари Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги номини олиш учун курашаёган коммунистик меҳнат бригадалари мусобақасига қўшилиб, зиммамизга қуйидаги мажбуриятларни оламиз:

Техник жиҳатдан асосланган ишлаб чиқариш нормаларимизни 108 — 110 процент адо этамиз:

Ишлаб чиқараётган маҳсулотларимизнинг юқори сифатли бўлиши учун курашамиз, 99.5 процент маҳсулотни биринчи сортга ўтказишга ҳаракат қиламиз.

Ҳар биримиз ғоявий-сиёсий онгимизни ўстиришга алоҳида аҳамият бериб, ўз устимизда мунтазам ишлаб борамиз.

Корхонамизга келаётган ўнлаб йигит ва қизларни тўқимачилик соҳасидаги ишларга яхшилаб ўргатамиз.

А. ЯЛИШЕВ, Е. КОВШЕНЕНКО, коммунистик меҳнат бригадаларининг бригада бошлиқлари. В. В. ПРЕДИХИНА. Н. И. ЖДАНКИНА. В. А. ДЕРМИЧЕВА, М. Ф. ШИПАЕВА — тўқувчилар.

Бугунги янгиликлар

БУЮРТМА БАЖАРИЛДИ

Экскаватор ремонт заводининг коллективи қўшни Афғонистоннинг Газмин вилоятидаги Сард қишлоғида қурилаётган улкан гидростанция учун зарур асбоб-ускуналар тайёрлаб бериш учун буюртма олган эди.

Бугун ана шу буюртма муваффақиятли бажарилди. Афғонистонга жўнатиш учун тўртта улкан гидроподёмник тайёрланди. Унинг ҳар бири 125 тонна юк кўтара олади. Бундан ташқари бир неча затвор ва шчитлар ҳам жўнатиш учун тайёрлаб қўйилди. Корхона бундан бир неча кун илгари ана шундай маҳсулотлардан бир вагонини Афғонистонга жўнатган эди. Энди эса икки вагон гидроиншоот ускуналари жўнатилади.

Корхона бош инженери Борис Наумович Кранзнинг хабар беришича, Бирлашган Араб Республикасидан ҳам буюртма олинди. Завод ишчи ва хизматчилари ана шу буюртмани адо этишга киришдилар. Бу буюртма Нил дарёсида қурилаётган гидро иншоотларга юборилади.

КУЙБИШЕВ РАЙОН СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

Бугун Куйбишев район Советининг сессияси бўлиб ўтди.

Сессияда ташкилий масала кўрилди. Депутат Маҳмуд Хўжаев район Совети ижроия комитетининг раиси, депутат Отаулла Мўйинов район Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари қилиб сайландилар.

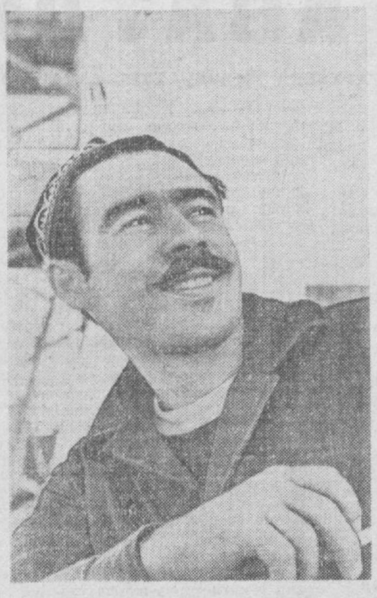

Молдавияликлар Чилонзорда олти минг квадрат метр хажмда уй-жой қурмоқдалар, Улар иккита 96 квартирали панел уй барпо этадилар.

Суратда: «Кишинёвстрой» трестининг ишчиси Василий Назаров.

М. Нуриддинов фотоси.

МЕТАЛЛ ЎРНИГА ПЛАСТМАССА

Бугун «Таштекстильмаш» заводида «Рангли металлар ўрнида пластмассани ишлатиш» деган темада семинар бўлиб ўтди.

«Тошкент», «Восток» маркали машиналар ҳозир Совет Иттифоқининг 300 дан ортиқ шаҳарида ишлатилмоқда. Бу машиналар Венгрия, Болгария, Чехословакия, Польша, Ҳиндистон, Туркия, Бирлашган Араб Республикаси каби мамлакатларда тўқимачиларга жуда хам қўл келяпти.

Бу заводда пластмасс деталини тайёрловчи махсус участканинг ташкил қилиниши ижобий самаралар бермоқда. Бу участкада деталларни намуна сифатида тайёрлашдан оммавий суръатда ишлаб чиқаришга киришилди ва Тошкендаги бошқа корхоналарнинг бундай деталларга бўлган талаблари қондирилмоқда. Пластмасса туфайли йилига 28 тонна алюмин, 280 тонна чўян, 60 тонна пўлат тежашга эришилди.

Семинарда қатнашган пойтахтдаги кўпгина корхоналарнинг инженер-техниклари ана шулар ҳақида батафсил маълумотлар олдилар.

ЗАВОДГА НОНВОЙ КЕЛДИ

Бугун уста нонвой Акбаржон Тошматов Чинни идишлар заводига ишга келди. У заводда чиройли пиёлалар яратиш учун эмас, бўрсилдоқ нонлар ёпгани келди.

Заводда бугун очилган 250 ўринли чойхонага тандир ўрнатилган. Овқатланиш корхонасини қуришда ишчилардан Ҳикмат Аҳмаджонов, Тўхтамурод Тоҳиров, Мутал Розиқов, Мадамин Дамиковлар ва бошқа ўртоқлар ишдан кейин меҳнат қилдилар. Бу билан завод коллективи маиший хизмат кўрсатадиган корхоналар сонини учтага етказди. Ҳозир буфет, ошхона, магазин, медицина пункти намунали ишлаб турибди.

Медикларнинг 4 минг тоннаси

СИРДАРЕ ОБЛАСТИ (6 Октябрь, телефон орқали). Ильич районидаги Герман Титов номли 6-совхоз далаларида Тошкент Давлат Медицина институтининг 3600 га яқин ўқитувчи ва студентлари пахтакорларга кўмаклашмоқдалар.

Институт партия ташкилотининг секретари, ҳашар штабининг бошлиғи Р. А. Канкаев мухбиримизга қуйидагиларни билдирди.

— Бугун студентларимиз давлат хирмонига бир неча юз тонна «оқ олтин» дурдоналарини тўкишди. Бугунгача терилган ҳосил 4 минг тоннадан ошиб кетди. Факультетлараро мусобақада стоматология факультетининг студентлари пешқадамлик қилмоқдалар. Ўрток А. Тўрахўжаев бошчилик қилаётган бу факультетнинг ҳар бир моҳир теримчиси кунига ўрта ҳисобда 90 килограммдан пахта териб бермоқда. Улар самарали меҳнатлари туфайли институт кўчма Қизил байроғини олишга муваффақ бўлдилар.

Инситутимиз студентлари шу совхозда пахта тераётган Рус тили ва адабиёти педагогика институти ва консерватория студентлари билан беллашган эдилар. 10 кунлик мусобақада бизнинг студентларимиз ғолиб чиқишди. Уларга совхознинг кўчма Қизил байроғи ва 525 сўм пул мукофоти тақдим этилди. Ўтган йили пахта теримида 8500 тонна ҳосил териб берилган эди. Бу йил бу рақамни 9000 тоннага етказиш учун барча имкониятлар сафарбар этилмоқда.

ДЎСТЛИК ВА ҲАМКОРЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШ МАНФААТЛАРИ ЙЎЛИДА

(Н. В. Подгорнийнинг Австрияга қиладиган визити олдидан)

СССР Олий Совети Президиуми Раиси Н. В. Подгорнийнинг Австрияга қиладиган сафари мамлакат ҳаётидаги муҳим воқеаларнинг биридир. Австрия Республикаси федерал президенти Ф. Ионаснинг таклифига биноан ана шу расмий визит 10 октябрдан 17 октябргача давом этади. Яқинда бу ерда ўтказилган матбуот конференциясида Австрия канцлери И. Клаус ана шу визит вақтида Н. В. Подгорний билан Австрия сиёсий арбоблари ўртасида музокаралар олиб борилади, деди. Австрия ташқи ишлар министри Л. Тончич-Зоринь шу матбуот конференциясида музокаралар Австриянинг фикрини батафсил баён қилиш ва Совет Иттифоқининг фикри билан танишиш учун яхши имконият яратиб беради, деб таъкидлади.

Австрияда чиқадиган «Эстеррейхише монатсхефте» журнали Н. В. Подгорнийнинг визитига бағишланган мақоласида бу визит «давлат шартномаси тузилган пайтдан буён Австрия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги дўстона муносабатларни исбот қилади», деб уқтириб ўтади. Дарҳақиқат, 1955 йилда тузилган давлат шартномаси Совет — Австрия муносабатларини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш учун асос яратди.

СССР Олий Советининг таклифига биноан, миллий кенгашнинг учинчи раиси И. Вальнер бошчилигидаги Австрия парламент делегацияси расмий визит билан яқинда Совет Иттифоқида бўлди. Делегация мамлакат бўйлаб саёҳат қилди, СССР Олий Советининг депутатлари билан учрашди. СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний Австрия парламентининг аъзоларини қабул қилди. Икки ўртада самимий, дўстона суҳбат бўлди.

СССР билан Австрия ўртасида иқтисодий ва маданий муносабатлар кенгайиб бормоқда. 1966 — 1970 йилларда ўзаро товар етказиб бериш тўғрисида 1965 йил июль ойида имзоланган узоқ муддатли битим савдо муносабатларини ривожлантириш учун яхши имкониятлар очиб беради. Маҳаллий матбуотда таъкидлаб ўтилганидек, Австриянинг савдо-саноат доиралари ана шу битимнинг имзоланишидан ғоят мамнун бўлдилар.

Австрия ишчиларининг қўли билан яратилаётган маҳсулот Совет Иттифоқида ном чиқарди. Совет савдо ташкилотлари билан Австриянинг бирлашган ва мамлакатда национализация қилинган энг йирик корхона деб ҳисобланган «Фест» металлургия заводлари ўртасида маҳкам алоқа ўрнатилган. «Фест» заводлари билан Совет Иттифоқи ўртасидаги савдо муносабатларининг 10 йиллиги шу йил нишонланади.

Корнейбург шаҳридаги кемасозлик ишхонаси Совет заказларини бажармоқда. Корнейбург кемасозлари ясаган «Дунай» ва «Амур» теплоходларида Совет ва чет эл туристлари Дунай бўйлаб завқ билан саёҳат қилмоқдалар. Совет ташқи савдо ташкилотлари Австрияда ўз виставкаларини мунтазам суратда ташкил этмоқда. Австрия фирмалари ҳам Совет Иттифоқида ўз маҳсулотининг нусхаларини намойиш қилмоқдалар.

Австрия халқи жаҳон маданияти ҳазинасига жуда катта ҳисса қўшди. Австрия жаҳонга Моцарт каби гениал зотни берди, вальслар короли Иоганн Штраус, композиторлардан Глюк, Гайдн, Шуберт, Брамслар шу мамлакатда яшадилар ва бутун дунёга донги кетган музика асарларини ижод қилдилар. Уларнинг асарлари Совет мамлакатидаги музика ҳаваскорларига жуда манзурдир. Совет маданиятининг атокли усталари Вена, Зальцбург, Брегенц ва Австриядаги бошқа шаҳарларнинг концерт залларида ҳамда опера саҳналарида томоша қўйиб бермоқдалар.

СССР Олий Совети Президиуми Раиси Н. В. Подгорнийнинг Австрияга қиладиган визити Совет Иттифоқи билан Австрия Республикаси ўртасидаги дўстона муносабатларни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлашга хизмат қилади.

В. ВИНОГРАДОВ,
Л. ТУШАВИН,
ТАССнинг Венадаги мухбирлари.

ХАБАРЛАР Ер шаридан

ЯДРО ТАЁҒИНИ ЎҚТАЛ МОҚДАЛАР

ВАШИНГТОН, (ТАСС). АҚШ Мудофаа министрлигининг вакиллари, Жанубий Вьетнамда ядро ҳужуми учун ишлатса бўлдиган ер усти қуроли бор, деб айтишди.

Гарчи Пентагон вакиллари ҳозирги шароитда Вьетнамда ядро қуролини ишлатишга ҳеч қандай ҳарбий эхтиёж йўқ, деган бўлсалар ҳам, улар алоҳида вазиятларда. масалан, агар демилитаризация қилинган зона яқинида коммунистик қўшинлар кўплаб тўпланганлиги маълум бўлиб қолса, тактик ядро қуролини ишлатиш масаласи қараб чиқилади, деган фикрни рад этмадилар.

ИШЧИЛАРГА ҚАРШИ ҚАРОР

ЛОНДОН, (ТАСС). Англия ҳукумати нарх-наво ва даромадлар тўғрисидаги қонуннинг иш ҳақини кўпайтирмасликни шарт қилиб қўювчи қоидаларини амалда тадбиқ этишга қарор берди. Бу қарор Англия ҳукуматининг кеча Брайтонда бўлиб ўтган фавқулодда мажлисида қабул қилинди. Ҳукуматнинг қарорини қиролича имзолаши, сўнгра у парламент муҳокамасига ҳавола қилиниши керак.

Шу қарори билан Англия ҳукумати аслида инглиз меҳнаткашларининг ўз моддий аҳволини яхшилаш учун забастовка курашини тақиқлаб қўйишга уринмоқда. Иш ҳақини оширишни талаб қилиб забастовка бошлаган ишчилар турмага қамаб қўйишгача бўлган жазоларга дучор қилинади, деб пўписа қилинмоқда.

ХАТАРЛИ СИЁСАТ

ВАШИНГТОН, (ТАСС). Жонсон ҳукумати Таиланддаги Америка куролли кучларини катта миқёсда кўпайтираётганлик фактини «расмий сир ниқоби билан ўрамоқда» деб айтди сенатнинг ташқи ишлар комиссияси раиси Фулбрайт (демократ, Арканзас штатидан).

Яқин вақтларгача, деди сенатор, Американинг 25 мингга яқин солдати ҳозирдаёқ Таиландга олиб бориб қўйилганлигини Қўшма Штатлардаги жамоатчилик билмас эди.

Фулбрайтнинг фикрича, Оқ уй АҚШ давлат секретари Раскга ва бошқа расмий кишиларга сенатнинг ташқи ишлар комиссиясининг очиқ мажлисида АҚШнинг Таиланддаги сиёсати тўғрисида ахборот беришни тақиқлаб қўйганлиги Жонсон ҳукуматининг Таиланддаги ўз қуролли кучларини хатарли равишда кўпайтираётганлиги ни Америка ва жаҳон жамоатчилигидан яширишга ўринаётганлигини кўрсатувчи далилдир.

БОЛАЛАР ОЧЛИКДАН ЎЛМОҚДА

ГАВАНА, (ТАСС). Озиқ-овқат ва овқатланиш масалалари билан шуғулланувчи комитет раиси Хуан Антонио Гомес Колумбияда ҳар куни 100га яқин бола оч қолиб ўлмоқда, деб айтди.

Пренса Латина агентлиги мухбирининг Боготадан юборган хабарида айтилишича, саноатдаги турғунлик, қишлоқ хўжалигидаги таназзул ва ишсизликнинг ўсганлиги шунга олиб келдики, Колумбияда етти миллион киши ёки мамлакат аҳолисининг салкам ярми доимо оч юрибди.

Ёзувчи Арнольд Цвейг автографларга қўл қўймоқда. (Унинг ёнида умр йўлдоши).

Германия Демократик Республикасининг ёзувчилари курашаётган Вьетнам халқига дўстлик ҳис-туйғуларини изҳор этиб, Вьетнамга 1000 велосипед юборишга қарор қилдилар. Бунинг учун маблағ автор қалам ҳақи ва китобхонлар пулидан тўланди.

ЮКСАК МУКОФОТЛАР

Етти йиллик планнинг мамлакат энергетикасини ривожлантириш соҳасидаги топшириқларини бажаришда эришилган катта муваффақиятлари учун СССР Олий Совети Президиумининг 1966 йил 4 октябрь Фармонига биноан СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги корхоналари ва ташкилотларининг ишчилари ва инженер техник ходимларидан катта бир группасига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди. уларга Ленин ордени ва «Ўрок ва Болға» олтин медали топширилади.

Мукофотланганлар орасида Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлигига қарашли Тошкент район электр тармоқлари ишлаб чиқариш корхонаси электр монтёрлар бригадасининг бошлиғи Шукуров Асқар ҳам бор.

* * *

Мамлакат энергетикасини ривожлантириш соҳасида етти йиллик топшириқларини бажаришда эришган муваффақиятлари учун СССР Олий Совети Президиуми ўзининг 1966 йил 4 октябрдаги фармони билан СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги корхоналари ва ташкилотлари ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларидан катта группасини СССР орден ва медаллари билан мукофотлади.

Ленин ордени билан 336 киши, Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан 1150 киши. «Ҳурмат белгиси» ордени билан 2745 киши, «Шавкатли меҳнат учун» медали билан 2161 киши ва «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлик учун» медали билан 2145 киши мукофотланди.

ТОШКЕНТ КУНДАЛИГИ

Зилзила оқибатида Тошкентда 92600 дан ортиқ квартира зарар кўрган эди. Шундан 40363 квартира капитал ремонт ва қайта тиклашни, 17864 квартира ўртача ремонтдан чиқаришни талаб қилар эди.

Ҳозиргача бошпанасиз қолган 5563 оила янги уйларга кўчиб кирди, 27400 оила капитал ремонт қилинган уйларига жойлашди, 7642 оила эса якка тартибда уй қуриш учун ер участкалари олди.

Шундай қилиб, палаткаларда яшаётган оилаларнинг сони кун сайин озайиб бормоқда. Ҳозиргача 6800 дан ортиқ оила палаткаларда яшаб турибди.

Районларда ремонт ишларининг бориши қуйидагича.

Ленин районида 3883 квартирадан 2742 таси, Октябрь районида 2348 квартирадан 2302 таси, Киров районида 4880 тадан 2341 таси, Куйбишев районида 7005 тадан 3561 таси, Фрунзе районида 2939 тадан 1695 таси, Чилонзор районида 2660 квартирадан 568 таси ремонтдан чиқарилган.

Идораларга қарашли уйларда 7216 квартирадан 3029 таси, 17075 та шахсий квартирадан 11161 таси ремонт қилинди.

ЭНЕРГЕТИКЛАР АРМУҒОНИ

Пойтахтнинг Олтин кўл кўчасида ҳам катта қурилиш ишлари олиб борилмоқда. Бу ерда уй-жойлар бунёд этаётганлар Норин, Тўхтагул, Норак гидроэлектро станцияларининг ажойиб қурувчиларидир.

Бугун улар 12 та икки хонали уйни монтаж қилиб бўлдилар. Қурувчилар пардозлаш ишларини бошлаб юбордилар. Ҳозир бу ерда электр ва водопровод тармоқлари ҳам ўтказилмоқда. Энергетиклар бундан ташқари 40 квартирали 4 қаватли уй-жой биносини ҳам жадаллик билан қурмоқдалар.

ОБ-ҲАВО

Шу кеча-кундузда Тошкентда ҳаво очиқ бўлади.

Бугун кечаси 8-10, эртага кундузи 23-25 даража иссиқ бўлади.

«ТОШКЕНТ» СЕЙСМИК СТАНЦИЯСИ ХАБАР БЕРАДИ

Бугун кечаси соат 00 дан 32 минут ўтганда 2 баллга яқин куч билан ер силкинди.

Бугун эрталаб ер қимирламади.

ТАСС АХБОРОТИ

«ЛУНА-11» учиш программасини муваффақиятли тугаллади

Бундан илгари хабар берилганидек, 1966 йил 28 августда ойнинг иккинчи совет сунъий йўлдоши—«ЛУНА-11» автомат станцияси селеноцентрик (ой атрофи) орбитасига чиқариб қўйилган эди.

Станциянинг асосий вазифалари: Ойнинг сунъий йўлдоши орбитасига станция чиқариш методикасини янада ишлаб чиқиш ва бундан олдинги совет автомат станциялари тадқиқ қила бошлаган Ой атрофи бўшлиғини илмий тадқиқ қилишни давом эттиришдан иборат эди.

1966 йил 1 октябрда «Луна-11» автомат станцияси илмий тадқиқотлар программасини тугаллади. 28 августдан бери станция билан 137 марта радиоалоқа сеанси ўтказилди, шу сеанслар вақтида кўп миқдорда илмий маълумотлар ва траектория ўлчовлари олинди.

Ойнинг иккинчи совет сунъий йўлдоши актив ҳаракат қилган даврда ой атрофини 277 марта айланиб чиқди.

1 октябрь 05 соат 03 минутда «Луна-11» станцияси билан сўнгги радиоалоқа сеанси ўтказилди, шундан сўнг, станция ичидаги таъминот манбалари ресурси батамом ишлатиб бўлинганлиги сабабли станция билан алоқа тўхтатилди.

Олинган маълумотларни қайта ишлаш ва анализ қилиш давом эттирилмоқда.

Совет автомат станцияси «Луна-11» ёрдамида ўтказилган илмий тадқиқотларнинг натижалари матбуотда эълон қилинади.

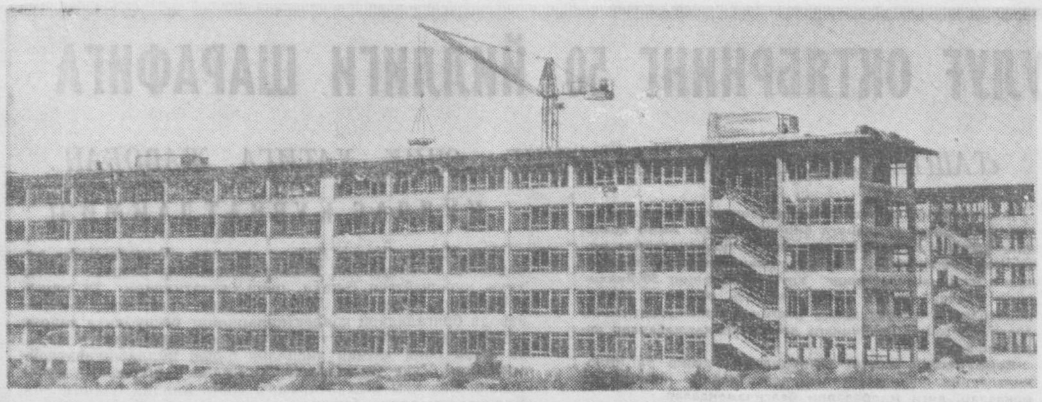

БУ БИНОЛАР ЧИЛОНЗОР МАССИВИДА БАРПО ЭТИЛМОҚДА. БУ ЕРГА «ГИПРОЗЕМ» ИНСТИТУТИ ЖОЙЛАШАДИ. БИНОНИ 153-ТРЕСТ ҚУРМОҚДА.
И. ЧЕРНОВ ва **А. ФОМИН** фотоси.

ҚУРИЛИШ АВЖИДА

Асрлардан буён бизга қондош-жондош бўлган қозоқ биродарларимиз ҳам кўплар қатори ёрдамга отланишди. Бир неча ойдирки, Олмаота уйсозлик комбинатининг моҳир қурувчилари тошкентлик қардошлари учун янги уй-жойлар қурмоқдалар.

Олмаоталик қурувчиларнинг бир группаси Чўпон ота массивида олтита 40 квартирали уйни қуриб битказишди. Яна икки уй тугалланиш олдида турибди.

— Азамат бинокорларимиз, —дейди монтажчилар бригадаси бошлиғи ўртоқ Александр Журавлев, — Улуғ Октябрнинг 49 йиллиги байрамини муносиб совғалар билан кутиб олиш мақсадида қурилиш ишларини жадал суръатлар билан олиб бормоқдалар. Йил охиригача яна еттита турар жой биносини фойдаланишга топширамиз.

Бригадирнинг сўзларига ишонса бўлади. Чунки, социалистик мусобақа асосида меҳнат қилаётган бинокорлар Юрий Бондарёв, Федор Зель, Аркадий Килунин, пайвандчилардан Юрий Гумидов, Анатолий Крюковлар бошқаларга намуна бўлиб ишламоқдалар.

Қурилиш ишларининг жадал суръатлар билан боришида серғайрат шофёрларнинг ҳам ҳиссаси катта бўляпти. Улар қурилиш материалларини ўз вақтида объектларга етказиб бераётирлар. Петр Стрелков, Алексей Кубишкин, Михаил Мусибит, Виктор Шчекин каби шофёрлар ўзларининг ҳалол меҳнатлари билан ҳурмат қозонмоқдалар.

Шундай серғайрат, кўмакдош кишилар бор экан, шаҳримизда ҳеч ким бошпанасиз қолмайди, бугун палаткаларда яшаётганлар эртами-индин уйларга кўчиб ўтади.

ПОЙАБЗАЛ ФАБРИКАСИДА

Қурилиш бригадасининг кўмаги

1-пойабзал фабрикаси қошидаги қурилиш бригадаси аъзолари зилзила оқибатларини тугатиш йўлида анчагина ишларни бажариб қўйишди. 20 кишидан иборат бу комплекс қурилиш бригадаси 24 минг сўмлик миқдордаги ремонт ишларини қўлдан ўтказди. Фабриканинг 3 та болалар боғча-яслиси тўла ремонтдан чиқарилди. Фабрика цехларининг деворлари қайтадан сувалди, эшиклар, дераза ромлари, туника томлар мойланди. Бундан ташқари 20 га яқин фабрика ишчи-хизматчисининг шикастланган уйлари ремонт қилиб берилди.

Шу кунларда бригада аъзолари яна иккита болалар боғча-яслисини, фбрика территориясидаги тузатилмаган жойларни ремонт қилишяпти. Бригада дурадгорлари фабрика ҳисобидан баъзи ишчиларга тайёр дераза ромлари, эшиклар тайёрлаб бермоқда.

ҚИШГА ТАЙЁРГАРЛИК

«Фабрика қишда кийиш учун қандай оёқ кийимлари ишлаб чиқаряпти?» деб бош инженер ўртоқ С. Е. Муруновга мурожаат қилганимизда, у қуйидагиларни айтди:

— Яқиндан бошлаб эркаклар ва болалар, мактаб ўқувчилари учун қишқи пойабзал ишлаб чиқаришга киришдик. Қишда кийиладиган ва фабрикамизда чиқарилаётган бу пойабзаллар арзонлиги, чиройли ва оёқни иссиқ тутиши билан ажралиб туради. Хотин-қизлар биздан хурсанд бўладилар деган умиддамиз. Биз улар учун чиройли, ихчам этикчалар ишлаб чиқаряпмиз. 3-цехда қўшимча конвейер ишга тушгач, бундай этикчалардан кўплаб ишлаб чиқарилади.

ИШЧИЛАРГА ҒАМХЎРЛИК

Фабриканинг деярли ҳамма цехларига янги вентиляциялар ўрнатилиб, ишга туширилмоқда. Икки цехда бундай ветиляциялар яқинда ишга тушади. Улар цехдаги ҳавонинг доимо тоза бўлишини таъминлайди.

Баъзи оғир операцияларни енгиллатиш мақсадида кўпгина цехлардаги конвейерлар ёнига янги станоклар ўрнатилди. Германия Демократик Республикаси ва Чехословакиядан янги тикув машиналари келтириб ишлаб чиқаришга жорий этилди.

А. ЗОКИРОВ.

ШЕМЯКИНЛАР ОИЛАСИ

В. И. Ленин номли Тошкент радио лампа заводининг қайси бир ишчиси билан гаплашманг, улар коммунистчасига яшаб, коммунистчасига меҳнат қилаётганликлари тўғрисида мароқ билан гапириб берадилар. Бу ерда бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун деган шиорга амал қилинади. Биз ана шундай олижаноб кишилар ҳақида гапирар эканмиз, уларнинг номларини ҳурмат билан тилга оламиз.

Суяги меҳнатда қотган, ёш, аммо ўз ишига пухта, камтарин йигит ўртоқ В. В. Шемякин моҳир меҳнат ветеранлари — оталар изидан бориб, уларнинг ишини давом эттираётганлардан.

Биз у билан Чилонзорнинг кенг, хушҳаво ва серқатнов кўчаларида суҳбатлашиб борар эканмиз, ўзининг ҳаёти, меҳнатда эришаётган ютуқлари ҳақида гапириб берди.

— Отам ҳозир пенсионер. У илгари ана шу заводнинг илғор ишчиси бўлган. Ўқишни тугатгач мен ҳам шу ерга ишга кирдим. Отам пенсияга чиқмасдан олдин менга шундай деб маслаҳат берди: «Заводда менинг ўрнимни эгалла. Коллективимиз сендан ҳеч нарсани аямайди. Билмаганингни уялмай, тортинмай катталардан сўрайбер». Шу-шу бўлди-ю, ота изидан бормоқдаман. Ишим ҳам ёмон эмас.

Йигит ўз цехида фидокорона ишлаб, кундан-кунга ҳурмат қозона бошлади. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифатли бўлиши, учун курашди. У эндиликда ойлик топшириқни ҳамиша 120-130 процент адо этаётир.

— Шемякинлар оиласи заводнинг фахри ҳисобланади, — дейди завод партия ташкилотининг секретари ўртоқ О. Н. Карасев, — заводимиз ветерани пенсионер отахонимиз В. П. Шемякин ўзи ҳақли равишда дам олишга чиқар экан, икки фарзандини — қизи ва ўғлини ўринбосар қилиб қолдирди. Ҳозир бу ёшлар ўзларига юклатилган барча топшириқларни шараф билан бажармоқдалар. Яна шу нарса қувончлики, — сўзини давом эттирди партком секретари, — пенсионер отахонимизнинг ўғли В. В. Шемякин «Шавкатли меҳнати учун» медали билан, қизи Т. В. Тихомирова Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди.

Коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун курашаётган штамповка цехи ишчилари Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 49 йиллик байрами кунигача кўплаб юқори сортли маҳсулот ишлаб чиқариш учун бир тан, бир жон бўлиб ишлаётирлар.

Ленин номли радио лампа заводи коллективи КПСС XXIII съезди қарорларини изчиллик билан амалга ошира бориб, янги беш йиллик план топшириқларини тўрт йилда бажариш учун астойдил курашмоқда. Яқинда ҳукуматимиз заводнинг ишчи, инженер-техник ходимларидан 54 кишини орден ва медаллар билан мукофотлади.

Заводнинг илғор коллективи ўзининг машъал кишилари билан фахрланади. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ашур Соипов, Меҳнат Қизил Байроқ орденли Суръат Содиқов, шаҳар Советининг депутати Шарифа Саматова, Ленин орденли ишчи И. Д. Назаров, цех бошлиғи Т. Муҳаммаджонов, ишчилардан В. В. Шемякин, Т. В. Тихомирова ва бошқа юзлаб кишиларнинг номи ҳалол меҳнат қилаётганликлари туфайли ҳамиша ҳурмат билан тилга олинади.

М. ИБРОҲИМОВ.

ТЎРТ МИНГТА БИР ҚАВАТЛИ УЙ

«ОКТЯБРЬ» МАССИВИДА ЯККА ТАРТИБДА УЙ-ЖОЙ ҚУРИШ ҚАНДАЙ БОРМОҚДА

Иссиқ кунлар ғанимат бўлиб қолди. Осмон мусаффо қуёш нурини аямай сочаётган бўлса-да дарахт шохларидан учиб тушаётган барглар куз ҳазонрезлигидан дарак бериб турибди.

Шаҳар яқинидаги «Октябрь» массивида якка тартибда турар жойлар барпо этаётган кишилар бу кунларнинг қадрига етиб, иш суръатига суръат қўшмоқдалар.

Беш юз гектарлик улкан майдонда қурилиш қизғин бормоқда. Шу йилнинг ўзида олти юздан ортиқ бино қуриб битказилади. Ҳаммаси бўлиб бу ерда тўрт мингга яқин бир қаватли бинодан иборат посёлка бунёдга келади.

Бу ерда қурилиш одатдан ташқари қизғин суръат билан бормоқда. Уйлар тез бунёдга келмоқда. Давлатимиз кўрсатаётган улкан ёрдам ва халқ ташаббускорлиги ўзи самараларини бераётир.

Зилзиладан зарар кўрган дастлабки оилалар май ойининг ўрталаридаёқ бу ерга кўчиб кела бошлашган. Улар аввалига чодирларда яшашди. Эндиликда эса, бирин-кетин ҳовли тўйлари ўтказишмоқда.

...Енгил фанердан ишланган павильон эшигига: «Якка тартибда уй қурувчиларга техник ёрдам кўрсатиш штаби» деб ёзиб қўйилган.

Бу ерда мутахассислар туришади. Инженерлар, архитекторлар, йўл қурувчилар, водопровод ўтказувчилар, энергетиклар қурилиш билан боғлиқ бўлган барча масалаларни ўзаро ҳамкорликда ҳал этадилар.

Деворга қурилиш массивининг умумий схемаси осиб қўйилган. Унда кварталлар ва кўчалар, кўплаб қора рангдаги квадратлар ифодаланган. Уларга қараб уйлар плани тўғрисида фикр юритиш қийин.

Автомашинага ўтириб, янги қурилган асфальт йўлдан бормоқдамиз. Шағал ортилган автомобиллар тинмайди, скреперлар, грейдерлар ҳайқиргани-ҳайқирган.

— Ҳозирнинг ўзидаёқ ўн бир километр йўл асфальтлаб қўйилди,— дейди «Гордорстройремонт» трестининг бош инженери Абдулла Аҳмедов. — Ҳаммаси бўлиб етмиш километр йўлга асфальт ётқизилиши керак.

Шуниси қизиқки, кўчаларга ҳали ном қўйилмаган, уларнинг баъзиларида ҳали бирорта уй ҳам йўқ. Эндигина пойдевор ётқизилиб, кўчалар очилган, холос.

Якка тартибда уй қуриш устидан назорат қилувчи шаҳар давлат инспекциясининг бошлиғи Т. Кострица бундан бир ярим-икки ой аввал бу ерга келган одам тупроққа ботиб кетиши мумкин эди, деб ҳикоя қилади.

Энди қаёққа қаранг, уйлар саф тортиб кетган. Шу билан бирга атроф кўкаламзорлашиб бормоқда.

Уйлар пойдевори ҳар хил, лекин уларнинг ҳаммаси бетондан пишиқ қилиб қурилган, ҳар қандай табиий офатга бардош бера олади.

Биноларнинг девори асосан пишиқ ғиштдан ишланмоқда. Баъзи жойларда бинолар бутунлай ёғочдан қурилган. Синчли иморатнинг қадрига етувчилар кўпроққа ўхшайди. Бундай уйларнинг девори гувала билан уриб чиқилиб, сомонли лой билан сувалади. Синчли уйлар ғоят пухта бўлишини кексалар тасдиқлашади...

Мана бир бино ёнида тўхтадик. У қуриб битказилган. Томига шифер қоқилган, ойналар қуёшда ялтирайди. Уйнинг ичида сувоқ ишлари тугай деб қолган. Ҳатто улардан бир хонасининг шипига фанер ҳам қоқилибди. Яхшилаб каравотлар жиҳозлаб қўйилган. Стол устида телевизор турибди. Оила аъзолари кеча янги уйда биринчи марта телевизор орқали эшиттириш кўришди.

Бу шофер Рафқат Сулаймоновнинг ҳовлиси. Улар илгари М. Горький кўчасидаги Вагонний проезд, учинчи тупикда яшашарди. Вайрон бўлган уйлар бузиб ташланиб, у ерда янги кварталнинг бунёд этиш ишлари бормоқда.

Р. Сулаймонов госстрахдан 416 сўм, бундан ташқари район ижроия комитетидан ёрдам сифатида 400 сўм пул олди.

Демак, пишиқ-пухта уй қуриб олиши мумкин. Ҳозирча фарзандлари Мидхат ва Раиса аввалгидек Шайхантовурдаги 19-мактабга қатнаб туришибди. Орадан кўп ўтмай массивнинг ўзида ҳам типовой мактаблар қад кўтаради. Бу мактабларнинг лойиҳалари тайёр.

Массивда савдо ишлари яхши йўлга қўйилган. Бу ерда озиқ-овқат, сабзавот, мева-чева, кийим-кечак сотувчи кўплаб павильонлар қад кўтарди. Атрофда чойхоналар, кафелар очилди.

Мана, 91-магазинда Мелис Муҳамедов турибди. У ҳам 9 кишидан иборат оиласи билан илгари М. Горький номли кўчада яшарди. Муҳамедовнинг ўзи Полиграфия кўчасидаги магазинда сотувчи бўлиб ишларди. Ҳозир у янги турар жойда ўзига уч хонали финча уй қуриб олди.

— Эрта-индин ҳовли тўйи ўтказамиз,— дейди у.

Йўлда давом этамиз. Саф тортиб, оч қизил рангли вагончалар турибди. Бу болалар боғчаси. Ҳозирча бахтиёр кичкинтойлар ана шу вагончаларда қувноқ ўйнаб юрибди. «Октябрь» массивида келгуси йилда типовой лойиҳа бўйича иккита болалар боғча биноси қад кўтаради.

Янгидан бунёд этилаётган «Октябрь» посёлкаси — бу комплекс турар жой массивидир. Массивни комплекс қуриш билан боғлиқ бўлган ташкилотларнинг раҳбарлари ҳар сешанба куни эрталаб шаҳар ижроия комитетининг раиси Ҳ. Асомовга ишлар қандай бораётганлиги тўғрисида ҳисобот бериб туришади. Бу кенгашга «Октябрь» район партия комитетининг секретари Т. Содиқов ва район ижроия комитетининг раиси Ғ. Абдурасулов ҳам келишади. Шу ернинг ўзида оперативлик билан қарорлар қабул қилинади. Ишни ташкил этиш системаси қониқарли. Чуқур ўйлаб тузилган. Лекин шунга қарамай, бу ишда айрим камчиликлар юз бераётир.

Ҳозирча фақат мингта уйга етадиган даражада шифер олинган, холос. Тўғри, таъминотчилар Қарағандадан шифер юбориш ишини тезлаштириш юзасидан тадбирлар белгиламоқдалар. Лекин ваъда қилинганига бир ҳафта бўлдики, ҳали ҳечнарсадан дарак йўқ. Қурилиш майдонида поликлиника бунёд этиш масаласи кечагина ҳал этилди.

Қурилиш билан боғлиқ бўлган кўплаб масалаларни жуда зудлик билан ҳал этиш керак. Бироқ, «Гипросельстрой», «Гипрозем» ва «Средазгипроводхлопок» ташкилотлари архитектура контролини амалга ошириш учун бу ерга етарли даражада кишилар юборишмади.

Лойиҳачиларнинг чертёжларига қараганда, бунёд этилажак турар жой массиви энг замонавий архитектура ансамблини ташкил этиши керак. Бироқ, якка тартибда уй қурувчилар ҳозирнинг ўзидаёқ умумий планлаштиришга ўз «таҳрирларини» киритмоқдалар.

Масалан, С. Ҳолиқов (8-кварталдаги 236-уй) лойиҳага ва битимга биноан, 10,56х9,56 метр ҳажмида уй қуриши лозим эди. Амалда эса у 18х4,5 метр ҳажмида иморат қурган. Айвонни икки уйнинг ўртасига жойлаштирган... Бу билан кўчанинг умумий кўринишига путур етган.

Тўғри, ота-боболардан қолган анъанага ҳам риоя қилиш керак. Улар ҳам ўзини оқлаган. Лекин шунга қарамай, қурилиш бўйича штаб (бошлиғи Р. Муслимов) кишиларга шароитни тушунтириши, лойиҳадан четга чиқувчиларни огоҳлантириши лозим эди.

Бошқа бир нарса ҳам кишининг диққатини ўзига тортади. Лойиҳаларни ишлаб чиқишда ўзбек лойиҳачилар мутлақо қатнашишмаган. Шуниси қизиқки, шу чоққача ишлаб чиқилган типовой лойиҳаларда бир қаватли уйлар қуришда Ўрта Осиёнинг иқлим шароитлари ва ўзбек халқининг турмуш тардициялари ҳисобга олинмаётир. Ана шу масалаларга яхшироқ эътибор бериш керак.

М. САВЕЛЬЕВ.

Эл хизматида

— Қизим, анави оч пушти гулли шойини кўрсатинг, деди ўрта яшар аёл.

— Хўп, холажон, — хушрўйгина сотувчи қиз унинг илтимосини бажо келтирди.

Шу мен кузатиб турган қисқа вақт ичида Фотима ўнга яқин харидорга мол кўрсатди. Уларнинг кўпчилиги магазиндан хурсанд бўлиб чиқиб кетди.

Фотиманинг ўзи ҳали ёш. Савдо техникумига ҳам яқинда ўқишга кирган. Шу орада аҳолига хизмат қилиш йўлини пухта ўрганиб олди. Магазин сотувчиси энг аввало хушмуомала бўлиши кераклигини у яхши билади.

Тошкент савдо техникумининг талаблари бугундан бошлаб хизмат практикасидан ўтмоқдалар. Бу практика даврида 26 йигит-қиз шаҳримизнинг турли магазинларида моҳир савдо ходимлари билан ёнма-ён туриб тажриба ўрганадилар.

Васила Мажидова, Жамила Нурматова каби дугоналари қатори Фотима Сиддиқова ҳам хизмат практикасига яхши тайёргарлик кўрди. Энди аудиторияда устозлари берган таълимни амалда қўллаш вақти келди.

Ўқиш даврида муаллимлар қўйган аъло баҳолар хизмат процессида оқланади, деб ишонч билан айтиш мумкин.

Ғ. КОМИЛОВ.

Тошкентдаги 2-ёғочни қайта ишлаш заводида рационализаторлар арраланадиган материалларни узоқ сақлаганда чиримаслиги йўлини ўйлаб топдилар. Илгарилари нам жойда ётган ёғоч материаллар чириб, қуввати кетиб қолар эди.

Ёғочларни чиришдан асраш учун иссиқ ваннадаги фторли натрий қоришмасида сақланади. Бунда ёғочнинг ҳамма жойига қоришма тегиши шарт. Ваннадаги сув 60-70 градус бўлиб, ёғоч ваннада 2 ярим соат сақланади. Шундан кейин ёғочлар складга жўнатилиши мумкин.

Суратда: ёғоч материалларни чиримайдиган қилиш ваннасига тушириш вақти.

И. ЧЕРНОВ фотоси.

ХАТЛАР ҲАФТАЛИГИ

«Хатлар ҳафталиги» 1957 йилдан бери мунтазам равишда ўтказиб турилади. Бундай ҳафталик ўтказишдан мақсад — мамлакатимизнинг турли бурчакларида яшовчи аҳолига алоқа хизматини яхшилаш, бу соҳадаги илғор тажрибаларни оммалаштиришдир. Бу йил ҳафталик 3 октябрдан бошланди.

Шаҳримизда алоқа воситалари йил сайин кенгайиб бормоқда. Яқинда иккита районлараро алоқа узели ташкил этилди. Булардан бири Чилонзор — Октябрь районлараро узелидир. Маълумки, табиий офатдан зарар кўрган шаҳримизга ёрдам бериш учун келган дўстларимизнинг кўпчилиги Чилонзор районида яшайди. Янги узел кўмакчиларга почта хизматини янада яхшилаш мақсадида ташкил этилган.

Чилонзор районида зилзиладан кейин саккизта янги алоқа бўлими очилди. Украина, «Главмосстрой», «Молдавия», «Литва» посёлкаларида очилган янги алоқа бўлимлари меҳнаткашларга яхши хизмат қиляпти.

Марҳамат, дўстлар! «Хатлар ҳафталиги»да дўст-ёрларингиз билан янада яқинроқ алоқа боғланг.

А. ЙЎЛДОШЕВ,
Чилонзор-Октябрь районлараро алоқа узелининг бошлиғи.

«Средазнефтегазстрой» трестига қарашли 1-қурилиш бошқармасининг шофёри Пётр Рассказов кундалик топшириқни бир ярим баравар бажармоқда. Ҳозир у Қуйлиқ водопроводи трассасида меҳнат қилаётир.
И. ЗАЙНУДДИНОВ фотоси.

ҚИЗИЛҚУМ БАРХАНЛАРИ—ХАЛҚ ХИЗМАТИДА

Бархан қумлари Ўзбекистонда асосан Сирдарё ва Амударё оралиғида Қизилқум деб аталувчи ерларда жойлашган бўлиб, унинг халқ хўжалигида тутган ўрни кун сайин ўсиб бормоқда.

Қиизлқум чўлларида кенг тарқалган бархан қумларини ўрганиш устида Улуғ Октябрь революциясига қадар тўлиқ ва ҳар тарафлама илмий текшириш ишлари олиб борилмаган. Унинг кўпчилик қисми одам оёғи етмаган «борса келмас», «одам юрса оёғи куяр, қуш учса қаноти куяр» деган жойлардан ҳисобланар эди. Бу бебош жазирама кўчма бархан қумлари ўз вақтида халқ хўжалигига катта зарар етказган. Қорақалпоғистон автоном республикасида бутун-бутун обод шаҳар-қишлоқларни босиб кетгани ва уларни ер остига кўмгани халқимизга маълумдир.

Улуғ Октябрь революциясидан кейин бу табиий офатга қарши ҳужум бошланди ва ҳар тарафлама текширилди ва текширилаётир. Бу ишлар натижасида бархан қумлари халқ хўжалигига фойда келтирувчи манбаъга айланди. Бундан ташқари кейинги йилларда олиб борилган кўпгина илмий текшириш ишлари туфайли Қизилқум қоплаган майдонлардан нефть, газ, графит, олтин, гилмоя, каолин ва қурилиш материаллари, минерал хом ашёлар топилди. Қизилқумда ўсган ўзига хос шувоғ туфайли, у чўллар асосан қора кўл қўйлари ва бошқа чорва моллари учун яйлов сифатида фойдаланилмоқда. Сув танқислиги тугатилиб, бир неча артезиан қудуқлар ва оддий қудуқлар қазилди. Ниҳоят марказий Қизилқум юрагида Зарафшон шаҳри қурилмоқда.

Умуман олганда ўтган асрнинг география ва геология китобларида Зарафшон, Аму ва Сирдарёлар оралиғига жойлашган ерлар Қизилқум деб аталган. Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон ерларида Қизилқум чўллари тахминан 11 миллион гектар ёки 2,6 процент республика ерини ишғол этади.

Агарда тарихий китоблардаги ва шоирлар достонидаги афсоналарни ҳисобга олинмаса, бунчалик кенг майдонни эгаллаб ётган Қизилқум чўллари ҳақида биринчи илмий хабарлар XVII асрдан бошлаб китобларга ёзилди. Бу хабарлар Хива ва Бухорога қатновчи савдогарлар ва элчиларни кузатиб борувчи сипоҳилар — ҳарбий кишилар томонидан ёзилган бўлиб, қисқа ва тор маънoли маълумотлардан иборат эди.

1820 йилда Қизилқумга биринчи илмий экспедиция Негри элчилиги вақтида ташкил этилиб, унда барон Мейендорф, табиатшунослар Эверсман ва Пандер қатнашадилар. Бу экспедиция Марказий Қизилқумни эски Бухоро йўли билан кезади. Экспедиция материаллари асосида Мейендорф томонидан бир неча Қизилқум паст тоғлари туширилган харита тузилади. Пандер ва Эверсман биринчи бўлиб Қизилқум геологияси билан таништирадилар ва бунда Эверсман Қизилқум тоғлари Нурота тоғларининг давомидир, деган хулосага келади.

1841 йили Бухорога Бутенев бошчилигида янги экспедиция юборилади. Буларнинг йўли Марказий Қизилқум орқали ўтиб, табиатшунос Лемон қайтиш вақтида вафот этади. Булар томондан биринчи бўлиб Бунан тоғда гранит тоши эътироф этилиб, у ердаги турли тоғ жинслари ҳақида маълумотлар ёзилади.

1874 йилда машҳур Туркистон билимдони ва саёҳатчиси геолог Н. П. Барбот-де-Марни Қизилқум орқали Хивадан Букан тоғга яқинлаб, Самарқандга ўтишни мақсад қилиб қўяди ва бу йўлни текширади. Аммо йиғган материалларини қайта ишлашга улгурмай вафот этади.

Мунтазам ва илмий асосларда Қизилқум территорияси фақат Улуғ Октябрь революциясидан кейингина синчиклаб ўрганила бошланди. Энг олдинги экспедициялар ўша вақтлар талабига мувофиқ сув танқислигини йўқотишга бағишланган бўлса, кейингилари жазираларнинг фойдали қазилмаларини ўрганишга бағишланади.

Шулар жумласидан 1922 йили Бухоронинг шимолий қисмида эски ва янги Бухорони артезиан сувлари билан таъминлаш устида Кульчицкий бошчилигидаги илмий экспедиция ҳам иш олиб боради.

1927 — 1928 йилларда И. П. Герасимов ва П. К. Чикачевлар Қизилқумнинг тоғлик районларида геологик текшириш ишлари олиб борадилар ва тоғ-жинслари ўрганилади.

1948—1957 йиллар давомида Ғарбий Ўзбекистонга кирувчи Нурота, Қизилқум тоғлик ва чўл районлари, ҳозирда Ўзбекистон Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси геология ва минералогия фанлари доктори И. Х. Ҳамробоев томонидан синчиклаб ўрганилади. Бу ишлар самараси ўлароқ Марказий Қизилқум Мурунтоғ олтин кони очилди ва олтинга истиқболли янги майдонлар аниқланди.

Юқорида зикр этилган турли-туман фойдали қазилмалар макони ва жуда катта майдонни эгаллаб ётган бу қизил қумлар қаердан пайдо бўлди экан, деган савол ҳар кимни қизиқтирса керак, албатта. XIX аср Туркистонни ўрганишдаги пионерлардан И. В. Мушкетов, В. А. Обручев ўз вақтида: «қумлар умуман денгиз ва дарёлардагина ҳосил бўлмай, ҳар хил жинсларнинг емирилишидан-нурашидан ҳам пайдо бўлади», деб айтган эдилар. Ўзбек ва қозоқларнинг бу қумларни «қизилқум дейиши бежиз эмас, ҳақиқатдан ҳам улар қизил ва оч қизил рангларга бўялгандирлар. Ҳозирда 600 — 800 метр (денгиз сатҳидан) баландликка эга бўлган паст Марказий Қизилқум тоғлари қадим геологик даврларда баланд тоғлар бўлиб, бир неча геологик факторлар таъсирида нураб, ҳозирги паст тепаликларга айлангандирлар ва ана шу нураш маҳсулотларидан Қизилқум пайдо бўлган. Ундаги турли темир сақловчи минераллар оксидланиб, қумни қизил рангга бўяди. Урганч ва Тўрткўл атрофида кул ранг ва сариқроқ қумлар ҳам учрайди. Бу қумлар улар эски денгизда ҳосил бўлган қумлар ва илгариги Сирдарё чўкиндиларидаги қумларнинг нураши ҳамда кўчиши асосида пайдо бўлган. Бу шуни кўрсатадики, Қизилқумнинг келиб чиқиши бошқа ер юзи қумларига қараганда анчагина мураккаб ва турли-тумандир.

Умуман қумларнинг келиб чиқишида шамолнинг роли ғоят катта. Арктика штормлари, тропикнинг сув қуюнлари, Тинч океаннинг тайфунлари, Американинг Горнадо, Атлантиканинг Циклон шамоллари, Қизилқумнинг қум бўронлари, Нибеддагдаги куз кунларида бир секундига 31 метр йўл босадиган бўронлар табиатда шамолнинг нақадар катта куч эканлигини кўрсатувчи яққол мисоллардандир. Ана шундай катта кучга эга бўлган шамол табиатда тоғ жинслари нураш маҳсулотларининг майда зарраларини учиради, тўплайди, бархан қум уюмларини пайдо қилади ва уларни ҳам бир жойдан иккинчи жойга кўчириб қўяди.

Совет кишисининг илмий саҳоватига кўра ана шу «бебош» ҳисобланган бархан қумларни ҳам жиловлаш мумкин бўлди ва улардан халқ хўжалигида кенг фойдаланиш имконияти туғилди.

Кейинги 10 — 15 йиллар давомида олиб борилган геологик қидирув ва қазиш ишлари шуни кўрсатдики, Қоровул-Багвир, Урганч, Табакум (Нукус яқинида) Жиззах, Қўқон яқинидаги бархан қумларидан кенг истеъмолга эга бўлган қурилиш материали ишлаб чиқариш имконияти бор экан.

Бу қумлардан ер қимирлашларига бардош берадиган, тезда нурамайдиган мустаҳкам силикат ғишт ишлаш мумкин эканлиги аниқланди ва юқорида кўрсатилган шаҳарларда заводлар қурилиб, улар шу кунда маҳсулот бермоқда.

М. ЗОКИРОВ,
Ўзбекистон Фанлар академияси Ҳ. М. Абдуллаев номидаги геология ва геофизика институтининг старший илмий ходими.

Азов денгизида кузги балиқ ови мавсуми бошланди. Овнинг биринчи кунлари яхши натижалар берди. Балиқларни ташувчи 154-транспорт кеманинг капитани В. Д. Гунченко шу коммунистик меҳнат экипажига раҳбарлик қилади. Кема Бердянскдаги балиқ комбинатига дастлабки ўнлаб центнер балиқларни келтирди.

СУРАТДА: В. Д. Гунченко.

А. КРАСОВСКИЙ фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

Тарбиячи

Завод ишчиси Ҳамро Эргашев кечки пайт кабинет эшиги олдига келиб поймапой гаплар билан директорнинг ҳузурига кирмоқчи эканлигини айтди. Унга директор йўқлигини айтишса ҳам, топиб берасанлар деб туриб олди. Кейин завод ётоқхонасига борди. Хонасида дам олиб ўтирган ишчи В. Червяковни бегуноҳ ҳақорат қила бошлади. Ҳамманинг тинчини бузди.

Тарбиячи йигит Эргаш Қосимхўжаев дастлаб уни яхши гапириб йўлга солмоқчи бўлди. «Шер» бўлган Ҳамро эса, тарбиячига шиша улоқтирди. Эргаш чап бериб, шикастдан сақланиб қолди. Сўнг Ҳамрони милиция бўлимига топширди. Чунки Ҳамро бундай қилиқларни илгари ҳам жуда кўп қилган эди. Ҳ. Эргашевнинг устидан жиноий иш қўзғолди. Оромбузар ўз жазосини олади.

Лекин биз ҳозир моҳир тарбиячи Эргаш Қосимхўжаев ҳақида гапирмоқчимиз. Бундан уч йил аввал Трактор-йиғув заводида токарга шогирд тушди. У тез кунда токарлик касбини эгаллаб олди.

Завод коллективи уни тарбиялади, ҳалол меҳнат қилишни ўргатди. Ишлаб юрган вақтларида жамоат ишларида актив қатнашди. У ҳар бир ишда ҳам комсомол-ёшлар билан тил топар эди. Комсомол комитетидагилар Эргашнинг бу хислатини эътиборга олиб, уни завод ётоқхонасига ишга олишди. Эргаш энди тарбиячи. У ётоқхонада яшовчи 450 киши билан муомала қилиши керак.

Унинг ташкилотчилик қобилияти шу ерда қўл келди. Турли спорт тўгаракларини ташкил қилди. Чунки ёшлар спортнинг ҳамма турларига қизиқишади. Тўгаракларга қатнашиш натижасида бекорчиликка барҳам берилди. Бекорчиликнинг йўқолиши эса, турли жанжалларнинг, жиноятнинг йўқолиши демакдир. Эргаш буни яхши тушунади. Ҳозир ётоқхона қошида футбол, волейбол, кураш, музика тўгараклари мунтазам ишлаб турибди. Илгаригидек ётоқхонада содир бўладиган тўполонлар, жиноятлар кескин камайди.

Эргашни танимайдиган одам йўқ ётоқхонада. Чунки у ҳамманинг қалбига йўл топа олади. Ўзига яраша муомала қилади. Авваллари Лёша Рябцев деган ўспирин ҳар куни ичиб келиб, ётоқхонада тўполон қилар, ишчиларнинг оромини бузарди. «Наҳот уни ҳеч ким тарбиялай олмаса?» дейилган саволга Эргаш жавоб берди.

Аввал дўқ-пўписа қилиб кўрди, бўлмади. Кейин йигитнинг характерини ўргана бошлади. Қаттиқ гапни ёқтирмас экан. Ишдан келгач у билан қадрдонларча суҳбат қилди. Рябцевга тарбиячи сифатида эмас, тенгдош-ўртоқ сифатида муомала қилди...

Танца вақтида безорилик қилиб, 15 суткa қамалиб чиққандан сўнг эса, Эргашнинг насиҳатларига бўйсунадиган бўлди. Чунки Эргаш унга қамалмасдан аввал ичкиликнинг оқибати ёмон бўлишини тушунтирган эди.

Лёша ўша пайтда қулоқ солмаганди. Бунинг учун Эргашдан кечирим сўради. Кечки мактабнинг 11-синфида ўқишини давом эттираётган Эргаш фақат тарбиячигина бўлиб қолмай завод дружиначиларининг бошлиғи ҳамдир. Улар кечалари катта Олмазор трассасида осойишталик бўлиши учун навбатчилик қилишади. Оромбузарларга қарши тегишли чоралар кўришади. Ётоқхонада доим осойишталик.

Ҳ. Олимхонов.

Ота-оналар минбари

Пойтахтдаги Калинин номли 155-ўрта мактабда таълим-тарбия ишлари яхши йўлга қўйилган. Бу ерда ота-оналар иштирокида қизиқарли суҳбатлар, кечалар ўтказиб турилади. Ўқувчи ёшларни тарбиялашда бунинг аҳамияти жуда катта бўлаяпти.

Яқинда мактабда навбатдаги ота-оналар йиғилиши бўлиб ўтди. Бунда мактаб илмий мудири А. Муҳаммадиевнинг «Бола тарбиясида ўқитувчининг роли» деган мавзудаги лекцияси тингланди. Шундан сўнг синф педагоглари ўқувчиларнинг ахлоқи ва синфдаги ўзгаришларни гапирдилар, ота-оналар билан савол-жавоб қилдилар. Юзга яқин ишчи ота-оналар иштирок этган бу йиғилишнинг охирида мактаб ҳаваскорлари коллективи катта программада концерт қўйиб берди.

А. Тошпўлатов.

ФАН ва ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

Электроника сут соғади

Фермада соғиладиган сут миқдори кўп сабабларга — сигирларнинг физиологик хусусияти, уларни парвариш қилиш, сут соғувчилар малакасига боғлиқ. Сут соғиш ишини механизациялаш учун қилинган уринишлар шу вақтгача яхши натижа бермаган эди. Чунки, бу мақсадда яратилган установкалар бир хил физиологик хусусиятга эга бўлган сигирларга мўлжалланган эди. Кейинги йилларда бу масала ҳал этилди. УДА-24 «Комсомолка» автоматик сут соғиш установкаси яратилди.

Янги установканинг афзаллиги шундаки, сут соғишнинг программали бошқариш системаси ҳар бир сигирнинг индивидуал хусусияти ҳисобга олинган ҳолда соғишнинг оптимал режимини таъминлайди. Агрегатларнинг ишлаши ва сигирларнинг соғиш станогига юриб бориши махсус пульт бошқармаси ёрдамида амалга оширилади. Сут соғувчи - оператор пультдаги кнопкани босиш билан кириш эшиги очилади ва навбатдаги сигир санитария қаровидан ўтказиш столига юборилади. Сигир кириши билан эшик ёпилади ва шу заҳоти иссиқ душ автоматик равишда ишга тушиб, сигир елинини ювади. Сигир санитария қаровидан ўтказилгач, соғиш станогига ўтказилади. Сут соғувчи станоклар ёнидаги рельсда юрадиган креслога ўтириб сигир олдига келади ва елинга соғиш станокларини кийгизиб, автоматни ишга туширади. Махсус электрон қурилма дарҳол сут соғилишини кузата бошлайди. Агар сут соғилиш суръати минутига тўрт юз граммгача камайса электрон қурилма сигир елинини уқалаб ийдирадиган агрегатни автоматик равишда ишга туширади.

Елиндан сут келиш тўхташи биланоқ соғиш агрегати дарҳол тўхтайди ва стаканлар автоматик равишда елиндан чиқади.

Бу установкада сигир соғиш учун атиги 3—4 минут кетади. Елинга стаканни қўлда кийгизиш учун ҳаммаси бўлиб бир неча секунд кетади. Ўнта станоги бор установкада бир соатда 110-120 сигирни соғиш мумкин.

ТОБЛАНАЁТГАН ТАЛАНТ

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун ҳар бир санъат кишиси армуғонлар тайёрламоқда. Улар қатори ижод қилаётган рассомлар устахоналарида ҳам иш қизғин бормоқда. Янги планлар, изланишлар полотноларга аста-секин ўтиб, рассомларнинг мўйқалами остида гўзаллик дунёсини яратмоқда. Ана шулардан бири ёш рассом Кўчқор Носиров. Мен унинг устахонасига кирганимда мольберт олдида турган санъаткор полотнога сўнгги бўёқларни бермоқда эди.

Суҳбатимиздан маълум бўлдики, асар тарихий темага тааллуқли энг йирик полотнолардан бири бўлиб, «Ер деҳқонга» деб номланаркан. Сурат воқеаси шундай бир даврга тўғри келганки, икки синф ўртасидаги қарама-қаршилик тўқнашувга олиб келган. Халқнинг сабр-косаси тўлиб қаҳр-ғазаби ниҳоясига етган. Рассом полотносида икки синф вакиллари ички дунёсининг психологик томонларини фалсафий равишда очиб беришга муваффақ бўлган. Бу картина устида иш олиб борар экан, санъаткор типик образлар яратиш учун республикамизни кўп кезди Фарғона, Ёзёвон чўллари ҳарорати билан ҳамнафас бўлди. Талай эскизлар чизди. Бу полотнога кўчирилди. Булардан ташқари рассомнинг бугунги қайноқ нафас билан тўлиб тошган асарлари қаторига «Қурувчиларнинг болалари», «Ёшлар тўйи», «Тошкент Марказий универмаги», «Пахта хирмонида» пейзажи, «Янги Тошкентда» «Россия меҳмонхонаси» полотноларини кўришимиз мумкин. Булар кенг мушоҳада натижасида вужудга келган.

А. ОРТИҚОВ.

ХАЛҚАРО ВОҚЕАЛАР

ЯНГИ ГЕРМАНИЯНИНГ 17 ЙИЛЛИГИ

Гербида олтин бошоқлардан қилинган чамбарак ичига болға ва циркуль сурати солинган ГДР байроғи Одер ва Эльба дарёлари ўртасидаги Европа марказида мағрурона ҳилпирамоқда. Бу байроқ 7 октябрда ўзининг ўнетти йиллигини байрам қилаётган Германия Демократик Республикаси аҳолисининг тинч ижодий меҳнатини ифода қилиб турибди.

Гитлерчи галалар тор-мор қилингандан кейин, «Энди Германия қайси йўлдан боради?» деган савол фашизм зулмини ўз бошидан кечирган миллионларча кишиларни ҳаяжонлантирди. Халқларнинг Потсдам битимида ўз ифодасини топган хоҳиши — фашизм ва милитаризмни илдизи билан йўқотиб. янги демократик Германияни бунёд этишдан иборат бўлди. Фашизм қолдиқларини йўқотиш, ер ислоҳати ва демократик асосда қайта қуришлар натижасида 1949 йилнинг 7 октябрида Германия шарқида немис ишчилари ва деҳқонларининг биринчи давлати бўлган Германия Демократик Республикаси тантанали равишда эълон қилинди.

Ғарбий Германиядаги хомашё базасидан ажралган ёш республикага оғир мерос қолди; унинг ишлаб чиқариш қуввати кам бўлган бешта домна печи бор эди, холос. Ҳолбуки ўша пайтларда ГФР да домна печлари 120 та эди. Бироқ, меҳнаткашлар бу қийинчиликлар олдида довдираб қолмадилар. ГДР ни мустақил суверен давлат сифатида биринчи бўлиб таниган Совет Иттифоқининг берган ёрдами туфайли улар қисқа вақт ичида янги саноат корхоналари, электростанциялар, кемасозлик корхоналари қурдилар. Эйзенхюттенштадтдаги «Ост» металлургия комбинати, «Лейна» химия комбинати, Шведтдаги нефтни қайта ишлаш комбинати, Лаухҳаммердаги қудратли кокс заводи ва бошқа ўнлаб йирик корхоналар бунёдга келтирилди. Булар ГДР нинг социализм асосларини яратиш йўлидаги шонли босқичлар бўлди.

СЕПГ Марказий Комитетининг шу йил сентябрь ойида Берлинда бўлиб ўтган 13-пленуми Германия Демократик Республикаси СЕПГ нинг VI съезди белгилаб берган йўлдан — социалистик қурилиш кенг авж олдирилган йўлдан муваффақият билан бормоқда, деб қайд қилди. Планлаштириш ва халқ хўжалигига раҳбарлик қилишнинг янги иқтисодий системаси ГДР экономикасини ўстириш ва мустаҳкамлаш суръатини ошириш имкониятини яратди. «Миллий даромаднинг муттасил ўсиб бориши, — дейилади СЕПГ Сиёсий бюросининг аъзоси ва Марказий Комитетнинг секретари Э. Хонеккернинг пленумдаги докладида, — ГДР экономикасининг гуруллаб ривожланаётганидан далолат беради. Бу даромад 1966 йилда 14 миллиард маркагача, яъни 1962 йилдагига нисбатан тахминан 18 процент кўпаяди».

Мамлакатнинг техника тараққиёти даражасини белгиловчи химия, электротехника ва электрон саноати тез суръатлар билан ривожланмоқда, саноатда меҳнат унумдорлиги шу йил охиригача 1962 йилдагига нисбатан тахминан 24 процент ошади.

1962—1965 йиллар мобайнида ташқи савдо обороти 19,9 миллиарддан 24,3 миллиард валюта маркагача ўсди. Бу ёш социалистик давлатнинг иқтисодий ва сиёсий алоқалари тўхтовсиз кенгайиб бораётганидан далолат беради. Айниқса Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар билан дўстлик ҳамда иқтисодий ҳамкорлик алоқалари анча ривожланди.

Экономиканинг тез суръатлар билан ривожланиши ГДР меҳнаткашларининг моддий фаровонлигини анча оширишни таъминлади: ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақи 1962 йилдан 1966 йилгача қарийб 10 процент ошди. Ишчи ва хизматчилар ойнинг ҳар иккинчи ҳафтасида икки кун дам оладиган бўлиб қолдилар. Фан ва техника халқ маорифи ва соғлиқни сақлаш соҳаларида ҳам катта муваффақиятларга эришилди.

Германия Демократик Республикаси Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик давлатлар билан ҳамкорликда ўзининг бутун кучини Европада тинчликни сақлаб қолиш ва унинг хавфсизлигини таъминлаш ишига сарф этмоқда. Ўзининг интернационал бурчига садоқатли бўлган ГДР АҚШ империалистларининг агрессиясини муваффақиятли равишда даф қилаётган қардош Вьетнам халқини қатъий қўллаб-қувватламоқда.

Вьетнамга ёрдам бериш фондига миллион марка юборилди. юзлаб кишилар ўз хоҳишлари билан қонларини топширдилар. Бу кўпгина вьетнамлик ватанпарварларнинг ҳаётини сақлаб қолажак. Вьетнамга санитария машиналари, медицина асбоб-ускуналари жўнатилди. Буларнинг ҳаммаси ГДР аҳолисининг Вьетнам халқи билан бирдамлигини кўрсатиб турибди.

Николай БАБИКИН, ТАСС мухбири.

✦ ✦ ✦

Суратда Берлиндаги Унтер ден Линден кўчасида жойлашган хотин-қизлар учун китоб магазини тасвирланган. Бу ерда аёллар ўзларига ёққан китобларни топишлари мумкин.

АДН—ТАСС фотоси.

✦ ✦ ✦

ҲИКОЯ

НАДОМАТ

Сиддиқа Аъзамова 1-шаҳар клиникасида ишлайди. Ижод ҳам унинг севимли ишидир. Сиддиқахоннинг ҳикоялари анча ёрқин, умидбахш. Қуйида Сиддиқахоннинг бир ҳикоясини ўқийсиз.

Эрталаб соат беш ярим. Қоронғулик билан ўрин алмашаётган тонг зиёси туғруқхона палатасининг ойнаси оша хонага кириб келмоқда. Коридорда ҳамшираларнинг оёқ товуши тез-тез эшитилиб туради. Туғруқхона хизматчиларининг бир қисми эса ишни давом эттирмоқда. Уларнинг иши бир дақиқа ҳам тўхтамайди: ёруғ дунёга келишга шошаётган кичик инсонларнинг вақт билан ишлари йўқ.

Оламга келаверадилар... Айтишга жуда осон: туғди, туғилди. Она бўлди, бола бўлди. «Она меҳри»нинг қандай улкан ҳиссиёт эканини ҳамма ҳаётда кўради, сезади, қадрлайди. Бироқ шу ҳиссиётни она бўлганларгина ўз юракларида яратадилар... Яратадилар-у, уни сўз билан ифода этолмайдилар.

Чинқириб йиғлаб, меҳрибон докторлар қўлига тушган бир парча эт ҳамма азобларни ҳечга чиқариб, кўнгилни қамраб олади. Оналик меҳри қимирлашга, гапиришга ҳоли қолмаган вужудга болани кўриш учун бош кўтаришга куч беради. Ўғилми, қизми — барибир — неча ойлар юрак остида сақлаб келган шу юрагининг бир бўлагини омон-эсонлигини кўрганда «шукур» дейди.

Мана шу воқеа бўлган хонага тасодифан ёш келинлар (кўплари биринчи она бўлишлари) йиғилишган. Девор тагида ётган жувонни бўлса, кўчада кўрсангиз «ёшгина қиз» дейсиз. У ҳақиқатан ҳам эндигина ўн саккиз баҳорни кўрган.

Она бўлганларига қадар бу пайтда ширин уйқуда бўладиган келинлар аллақачон ўзлари уйғонишган: ҳа демай кичкинтойларини олиб келишади. Даҳлиздан болаларнинг йиғилари эшитилади. Ҳамманинг ичи зириллайди, хаёлида энг кўп йиғлаётган унинг боласидай туюлади.

Ниҳоят «ёш қиз»нинг сабри тугади: югуриб болалар хонасига кириб кетди (унинг кўзи ёриганига анча бўлган). Бир зум ўтмай боласини бағрига босиб чиқди. Унинг кетидан аравачада бошқа болаларни ҳам олиб келишди. Ҳамма хонани чақалоқларнинг «инга-инга»си тўлдириб юборди. Кейин бир лаҳзалик шовқин босилди. Хонада яна тинчлик. Пишиллаб эмаётган болаларига термилган оналар хаёл суриб уларнинг пешоналарини силайдилар. Бу бахтиёр оналарнинг борлиқларида осойишталик. Кўзларида чексиз меҳр-муҳаббат билан бирга шу кичик манбаидан оладиган келгуси орзуларининг илк кечинмалари.

Фақатгина бояги ёшгина қиз— Жамиланинг бола эркалаши бошқаларникидан фарқ қилади. У боласининг юзига юзини босар, шу зайилда узоқ туриб қолар, ўпганда ҳам уни ҳидлаб қаттиқ ўпар, шу бўса мазасини абадий лабида олиб қолмоқчидай бўлар эди. Унинг бу қилиғи узоқ чўлдан чанқаб келаётган йўловчининг муздек сувли булоқ учратганини эслатарди. Тўйиб-тўйиб ичиб олади. Бироқ олдида яна узоқ йўл. Ичган суви етармикин?

Болаларни олиб кетишди. Бир оздан кейин ҳамшира:

— Сизни чақиришяпти,— деди Жамиланинг олдига келиб.

Жамила унинг кетидан эргашди. Шу кетганча узоқ вақт қайтмади. Болаларнинг келадиган пайти ҳам бўлиб қолди. Қўлларини ювишиб тайёрланиб турганларидагина Жамила келди. Унинг ранги ўчган, оёқлари бўшашган. Аранг каравотига келиб ўтирди. Бошини ёстиққа босганича, ҳўнг-ҳўнг йиғлай бошлади. Ҳамма ҳайрон.

— Нима бўлди? Нега йиғлаяпсан?— қўшниси Салима келиб унинг бошини силади.

— Боламни... боламни бугун олиб кетишади,— деб пичирлади Жамила.

Салима юпатиш учун сўз тополмай қолди. Ахир боласидан умрбод айрилса, онани сўз билан юпатиб бўладими?

Салима бу ёшгина қизнинг она бўлиш тарихини аниқ билмас эди. У палатага келганда Жамила соппа-соғайиб кетганди. Мана бир ҳафта ўтди. Салима эртага уйига кетади. Жамиланинг бўлса кетиши гумон. Унинг олдига келадиганларнинг ҳам тайини йўқ. Биргина йигит икки-уч кунда бир келади. Келганда ҳам боланинг ҳол-аҳволини сўрамайди.

«Бу ердагиларнинг жонига теккандир-да»,—ўйлади Салима, борадиган жойинг бўлмаса бу ерда токай ётасан? Ундан кўра болани бошқа одамга бериб, ўзинг чиқиб кетакол дейишганмикин».

Бошқаларнинг хаёлидан ҳам шунга ўхшаш фикрлар ўтди.

— Болани зўрлаб олиша олмайди. Агар сен бола билан қийналаман деб розилик берган бўлсанг, бунинг йўли бошқа. Мен билан бирга чиқиб кетасан. Мен яслида ишлайман. Ўша ерда вақтинча менинг ўрнимда ишлайсан. Боланг ҳам олдингда бўлади. Кейинчалик бошқа илож қилиб кўрамиз.— деди дераза ёнида ётган она. Бироқ Жамила бошини кўтариб бир гап айтмас, фақат аччиқ-аччиқ йиғлар эди...

Болаларни олиб келишди. Оналарнинг кўнгли болалар билан бўлиб қолди. Бир оздан кейин ҳамшира Жамиланинг чиройли қилиб йўргакланган ўғлини олиб кирди.

— Ма, йигитингни тўйғазиб бер,— деди унинг қўлига тутқазар экан. Сўнг бошқаларга қараб:

— Ёш-да, ёш! Боланинг қадрига ҳали етмайди. Не-не ажойиб одамлар тирноққа зор. Паҳлавондек бола. Олиб кетаётганлар ўзидан ҳам яхши боқишадику-я. Бунинг ўзига қийин,— деди деразага қараб. Жамила ҳам деразага қарамоқчи эди;

— Тез-тез бўл,— деб уни алахситди.

Кимнинг олиб кетаётганини у билиши керак эмас эди.

Болани ҳамшира олиб кетди. Жамила яна йиғлашга тутинди. Жим-жит хонада унинг ўксишигина эшитилар, хонадагилар туғруқхона бошлиқларидан аччиқланишар эди.

— Йиғлаётган ким?— сўради ўрта бўйли оддийгина аёл эшикни қия очиб. Ётганлар бўлим бошлиғини танишди. Ҳеч ким индамади.

— Нимага йиғлаяпсиз?— яна сўради у Жамиладан. Унинг товуши кескин бўлса ҳам, кўз қарашлари меҳрибон эди.

— Боласини олиб кетишди,— Жамиланинг ўрнига Салима жавоб берди.

— Шундайми?— у Жамилани таниди, бироз ўйлаб турди-да. қўшиб қўйди, — бу йиғини йиғи деб бўлмайди, ҳали қилган ишингнинг тагига етганинг йўқ. Ҳа-ҳа, ҳайрон бўлма! Сен кўп йиғлайсан. Йиллар ўтиб номаълум жойдаги боланг тенгқурларини кўрганингда бир сесканиб кетасан, виждонинг азобланади. Ўз ота-оналари олдида ўйнаб юрган бахтли болалар сенга кулиб боқишади. Хаёлингда бу кулгилар сени масхара қилаётгандай, ўз дўстининг ўчини олаётгандай туюлади. Сен ўзингни қўйгани жой тополмайсан. Эҳтимол ҳар қайси боланинг юзидан қадрдон болангнинг белгисини қидирарсан. Лекин фойдасиз.

Доктор бир лаҳза тўхтаб қолди-да, яна ўша жиддий оҳангда давом этди.

— Сен болангдан кечганлигинг ҳақидаги тилхатни олдимда ёздинг. Бундай қилма деб маслаҳат бердим, ялиндим. Тилим билан ҳам, дилим билан ҳам. Ёш, куч-қувватга тўла инсон бўлатуриб бир болани эплай олмасмидинг? Мен сенга иш топиб бераман, бир йилгача турар жой ҳам топиб бераман дедим. Кўнмадинг. Қандай қилиб болани оламга келтирганингни юзингга солмайман. Ҳаётда ҳар қандай воқеалар бўлади. Лекин оламга келган болани ташлаб кетиш.. Буни ҳеч ким кечиролмайди. Сен оналик номига доғ туширдинг.

Жамиланинг боши ҳамон ёстиқда. Бироқ у ортиқ йиғламас, кўзлари катта-катта очилган. Докторнинг айтганлари юз-кўзларини тол чивиғидай савалаб ачитарди. Унинг кўз ўнгидан бир йил бурунги ҳаёти бир-бир ўтди: ўн етти яшар қиз бола, ота-онасининг қаршилигига қарамай тенгдош йигити билан турмуш қурган. Ҳомиладорлигини билганларида қанчалар севинишди. Эри армияга кетиш олдида: «Боламизни эҳтиёт қил» деб ялинди. Бироқ Жамила сал ўтмай бошқасини севиб қолди. Қанча қувонч сабабчиси бола — ортиқча бўлиб қолди. Мана энди: фарзанддан воз кечишдан бошқа илож қолмади. Шундай қилди ҳам. Аммо гўдак унинг юрагини юлиб кетгандай бўлди.

Доктор ҳамон гапида давом этар эди:

— Юр! Энди бу ерда қиладиган ишинг қолмади. Танинг соғ, қўлинг бўш, ҳаёт ғилдирагини айлантира беришинг мумкин. Сенга ҳеч нарса халақит қилмайди.

Жамила ўрнидан туриб, унинг кетидан эргашди. Юзи шувит. Бирга туз-намак тотинишган қўшниларига «хайр» сўзини ҳам айта олмади.

Хонадагилар эса болаларини бирор тортиб олаётгандай маҳкам бағриларига босишар эди.

Сиддиқа АЪЗАМОВА.

АХАГГАРЛИК „КЎК ОДАМЛАР"

М. Беленький

Даставвал сатҳи қат-қат кулранг тўлқинлардан буришиб кетган Ўрта ер денгизи устидан учиб ўтдик, кейин унга туташиб кетган саҳро бошланди. Унинг юзида қумлар тўлқинланиб ётарди. Мен йўловчиларнинг диққати учун осиб қўйилган баландлик кўрсаткичига назар солдим. Қарийб 9000 метрга яқин эди. Аммо қум ақл бовар қилмайдиган даражада осмондек тиниқ тус олганди. Бу манзара телескоп линзасидан қараб бошқа сайёраларда кўринаётгандек нореал эди.

Мен мудраб олдим ва уйғондим — қарасам саҳро. Бир соатдан кейин бизга овқат беришди, яна ва яна порсиллаб кетган қип-қизил саҳро. Худди ернинг териси шилиб олингандек.

Саҳрода ҳеч ким ва ҳеч нима кўринмайди.

Сўнгра Бамако аэродроми кўзга чалинди. Қўндик. Бу ерда машинанинг қандайдир шикастини тузатиб бўлишгунча бир неча соат кутдик. «Эр — Мали» линиясидан қатновчи самолёт Тимбукутудан учиб келиб қўнди. Ундан бошларини мағрурона тик тутиб ажойиб келишган юзли саккиз одам тушди. Уларнинг байрам кийимлари бўлган кенг «Бубу» тагидан кўк рангли қўллари кўзга ташланарди. Улар ҳеч кимга қарамасдан виқор билан залдан ўтиб кетишди. Тошкент авиагруппасидан бўлган бизнинг совет учувчимиз улар кетган томонга боши билан ишора қилиб «Туареглар» деб қўйди.

ҚУМ ДЕНГИЗИ ЎРТАСИДА

Туареглар — ҳаётсиз саҳронинг «кўк шарпаларидир». Улар эски дунёнинг мутлақо одам яшамайдиган қисмида турмуш кечирувчи ажойиб. халқдир. Тарих бу халқни унутиб юборгандек туюлади. Лекин улар бундан минг йиллаб илгари Тассили ва Аира қояларида сирли —тифинаг ёзувини ёзиб қолдирган эдилар.

Туарегларнинг бу ерга қандай қилиб келиб қолгани этнографлар учун шу вақтгача сир бўлиб қолмоқда.

Ўтган асрнинг 90-йилларида французларга қарашли ерлар чизиғи картада (шимолдан Жазоир ва жанубдан Судан орқали) бепоён қумлик юраги бўлган Ахаггарнинг табиий қўрғонига яқинлашиб қолди.

Бироқ босқинчиларнинг туареглар ўлкасига бостириб кириши осон бўлмади. Тез орада эса бутунлай ишончсиз бўлиб қолди. Марокашлик ўқчилар ва зуавлар қуёш тиғи остида бир неча ҳафталаб давом этадиган юришларга бардош беролмадилар. Ҳавонинг қизиган қумга ишқаланишидан ҳосил бўладиган қуюн — самум бир отряд кетидан иккинчисини супуриб ташлар эди. «Француз Киплинги» Пьер Лоти «қум ҳатто консерва банкаларининг ичигача кирарди» деб ёзган эди ўшанда.

Шундай пайтларда сариқ сароб ичидан бир ўркачли нортуяларда найзалар ва инглиз карабинлари билан қуролланган «Кўк одамлар» пайдо бўларди.

Фақат бир ярим йилдан кейингина муваффақиятсиз ўринишлардан сўнг генерал Аното олдига асир қилинган биринчи туареглерни келтирдилар. Аммо улар бир оғиз ҳам гапирмадилар.

Янги аср бошланиши билан туя минган суворилар —туарегларни ўз ҳукмдорлиги остига тўплаган Айтарел бошчилигидаги эски аменокал ҳаёти тугади. Унинг тахтини эгаллаш учун уч даъвогар талашди. Француз лейтенантлари ўзаро низоларга аралашиб кетдилар. Уларни бир-бирларига қарши гиж-гижладилар. Шундан кейин рақиблар ўз далилларини энг янги конструкциялардаги пулемётлар билан мустаҳкамлай бошладилар. Фитначи мустамлакачилар ўз мақсадига эришди. Орадан олти йил ўтгач биринчи жанглардан кейин французлар Ахаггар пойтахти — Агадесда зуавлар ва чет эл легионининг каллакесарлари учун казарма қурдилар.

Ўша кундан бошлаб французлар бўйсинмовчи кўчманчиларни тез-тез бостириб туришига қарамай, саҳродаги ҳаёт қарийб ярим асргача тўхтаб қолди. Ниҳоят «Нефть асри» бошланди. Саҳро ертўлалари устида бурғилаш вишкалари пайдо бўлди ва қумлоқларда кўздан ғойиб бўла бошлаган туареглар Мессаудаги нефть конларида, Ин-Эккередаги атом марказида ишлай бошладилар, туристлик базаларига гид бўлиб хизматга кирдилар. Экономикаси саҳро орқали қора Африкага туз ташишига асосланган қадимги турмуш бронза асридан чиқиб улгурмасданоқ атом даврига шўнғиб кетди.

ҚУМ... ШАМОЛ... ЮЛДУЗЛАР

Бироқ саҳронинг ғарбий-шимолий томонида ана шундай бўлган эди. Ахаггарнинг жанубида эса ҳамма нарса ўзгармай қолди. Бу ерда «Кўк одамлар» бундан юз йиллаб илгари ота-боболари қандай ишни билган бўлсалар шуни — саҳрода яшаш йўлини билардилар. Бунинг ўзи бир санъатдир. Туз ташиш туареглар учун ёлғиз савдо-сотиқ ишигина эмас. Бусиз улар тирикчилик ҳам қилолмайди. Чунки туареглар ерида уларнинг асосий озиқ-овқати ҳисобланган тариғ ва хурмо ўсмайди. Тўғри, Аир ясси-тоғлигида буғдой ўсади, лекин ундан олинган ҳосил Ливия воҳасида хурмога алмаштириш учун кетади.

Ҳозир саҳрони камдан-кам йўллар кесиб ўтмоқда. Бу йўллардан юк ташувчи дизель машиналар қатнайди. Аммо, туз Нигер воҳасига ҳали ҳам карвонларда олиб борилади.

Одам кам, биронта дарахти бўлмаган Бильмеда туз тайёрланади. Энг қадрли ҳисобланган туз минг километрлаб жануброқда ҳаёт асарини қолдирмайди, ҳамма жонли нарсаларни қуритиб юборади.

Лойтупроқли ерда асаларилардек меҳнатсевар хотин-қизлар мум уясининг хоначаларига ўхшаш чуқурчалар қазиб уни қудуқлардан олинадиган тузли сув билан тўлдирадилар. Бу чуқурчалар туз эритмасининг қуюқлигига қараб тўқ қизил рангдан тортиб оч сариқ ранггача ҳар хил тусда ярқираб туради. Шуниси ҳам борки бу эритма ўзининг шифолиги билан машҳурдир. Туареглар ва уларнинг қўшнилари унинг билан «қорин оғриқ»ларини даволайдилар.

Тўққиз ва ўнинчи кунларда қуёш чуқурчалардаги сувни батамом шимириб бўлгач эркаклар ишга тушади. Улар чуқурчаларнинг деворларига ёпишиб қолган тузларни қириб-қиртишлаб оладилар ва бу туздан ҳар бири йигирма килограммдан келадиган «қўзиқорин»лар ясайдилар. Бундай катта ҳажмда ясалишининг сабаби номаълум. Туареглар «Бу ҳамиша шундай бўлиб келган» деб жавоб берадилар. Ҳар бир туя устига ана шундай «қўзиқорин»лардан олтитаси ортилади.

Агадес бозорида бу «қўзиқорин»нинг ҳар бири карвон йўлга шайланадиган Бильмедагига нисбатан ўн баравар қимматроқ туради. Бильме билан Агадес ораси эса 500 километрлик қум саҳродир.

(Давоми бор)

Спорт

МАРКАЗИЙ ҲУЖУМЧИ

1953 йилнинг якшанба кунларининг бирида «Пишевик» стадионида (ҳозир бу ерда сув спорти саройи жойлашган) ёшлар футбол командаларининг турнири ўтказилаётган эди. Финалда «Пишчевик» ва «Меҳнат резервлари» кўнгилли спорт жамияти ёш футболчилари учрашишди. «Пишевик» командасида кўпларнинг диққатини гавдали, қорамағиз марказий ҳужумчи ўзига тортар. У тўпни эгаллаб олганда доим рақиблар дарвозаси олдида хавфли вазиятлар туғиларди. Бу учрашув 10:1 ҳисобида «Пишчевик» вакилларининг фойдасига ҳал бўлди. Марказий ҳужумчи Геннадий эса олти тўпнинг автори бўлди.

Кўпгина ёшлар спорт билан шуғулланиб, ёшлигиданоқ ўзларининг туғма талантларини тез намойиш қилишади, ҳамда юксак маҳоратли спортчи даражасига кўтариладилар. Геннадий Красницкий ҳам ана шундай спортчилар қаторига кирди. У «Пишчевик» ёшлар группасидан «Пахтакор» ёш футболчилар мактабига ўтди.

1957 йил пойтахтимизда футбол бўйича мамлакат ёшларининг зонал мусобақалари ўтказилди. Қатнашчилар орасида Тошкентнинг «Пахтакор» ёшлар командаси ҳам бор эди. Красницкийнинг биринчи марта масъулиятли ўйинга тушиши «Локомотив» (Москва) футболчилари билан бўлган матчда бўлди. Шунгача у масъулиятли матчларда иштирок этмаган эди. Эҳтимол, тренер унинг қобилиятини тўла-тўкис тушиниб етмаган бўлса керак. Москваликлар билан бўлган учрашувда ҳамшаҳарларимиз 4:1 ҳисобида мағлубиятга учраб турган эдилар (учрашувнинг биринчи ярмида). Шундан сўнг тренерлар Г. Красницкийни иккинчи бўлимда учрашувга туширишга аҳд қилишди. Кутилмаган воқеа рўй берди. Тошкентликлар учта жавоб тўпи киритиб, учрашувни дуранг (4:4) натижа билан тугатишга муваффақ бўлдилар. Бу ерда гап ҳисобда эмас, албатта. Геннадийнинг ўйинга киргизган жўшқинлиги ва ҳароратида эди. У локомотивчилар дарвозасига иккита тўп киритиб, командасининг мағлубиятдан қутилишига катта ҳисса қўшди. Айниқса, Г. Красницкийнинг киритган иккинчи тўпи кўпларнинг хотирасидан ҳалигача кўтарилган эмас. У майдон ўртасида тўпни эгаллаб олиб, шундай тезкорлик билан ҳужумга ташландики, ҳимоячилар ҳам ўн метрлар чамаси ортда қолиб кетди, ва қаттиқ зарб билан тўпни дарвозанинг чап бурчагига йўналтирди. Турнирдан сўнг Геннадий энг яхши марказий ҳужумчи мукофоти билан тақдирланди. У «Б» классида қатнашаётган «Пахтакор» мастерлар командаси составига киритилди. Шундан сўнг у мана 9 йил бўляптики, ўз клубида марказий ҳужумчи ролида қатнашиб келади.

Албатта, Красницкий шу кунгача командада энг пешқадам ўйинчи бўлди, десак хато қилган бўламиз. Ҳар бир ёш футболчи қатори унинг ҳам камчиликлари бор эди. У кўпинча тўпни ушлаб қолар, тўпни ўз вақтида шерикларига оширмас эди. Лекин унда ёшлик ҳарорати ва сўнмас футбол таланти бор эди. Красницкийнинг чиройли ва тез югуриши, турли масофадан қаттиқ йўналтирган зарбалари ҳар қандай командани ҳам таҳликага солиб қўяр эди. Унинг «Пахтакор»га келиши билан, бу команда агрессив, комбинацион ўйинлар кўрсатиб, кўпгина ишқибозлар орттирди. Албатта командада Борин, Мурашов, Мақсудов каби тажрибали футболчилар ҳам бор эди, Лекин Красницкий ўз талантини намоён қилди. У гол уришга бўлган ташналигидан доим бўш жойни топиб, дарвозага хавф солар эди.

Айниқса 1962 йили «Пахтакор»нинг марказий ҳужумчиси ўз имкониятларини тўла очиб ташлади У олий лига командаларининг энг кучли ҳужумчилари орасида олтинчи ўринни эгаллади. Бу муваффақият Стадник—Красницкий тандеми натижасида юзага келди. Стадникнинг моҳир диспетчерлиги натижасида марказий ҳужумчи доим чиройли комбинациялар уюштириб, дарвозани нишонга олар эди. Лекин бу дуэт кўпга чўзилмади. Спорт тартибини бузганлиги учун Стадник командадан чиқариб юборилди. Бу ҳол командага бироз салбий гаъсир кўрсатган бўлса ҳам, кўп ўтмай Красницкий коллективда энг моҳир диспетчерлардан бирига айланди.

Кўпгина футбол ишқибозлари ҳозир Красницкийнинг аввалги ўйинлари йўқолди, унинг таланти сўниб бормоқда, дейишади. Бу нотўғри. Чунки авваллари «Пахтакор»нинг ўйини фақат бир ўйинчи орқали амалга оширилар эди. Энди буни бажариш анча қийинлашди. Красницкий энди диспетчерлик ролига ўтиб, Иброҳимов, Абдураимов каби талантли ҳужумчиларни тўп киритишлари учун имкониятлар яратиб беради. Красницкий шунингдек рақиб майдонидаги кичкина имкониятни ҳам бой бермай, дарвозани нишонга олишга ҳаракат қилади. Мана шуларнинг ҳаммаси Красницкий талантининг кўп қирралилигидан далолат беради. Албатта бу бирданига вужудга келмади. Йиллар оша қилинган машаққатли меҳнат талантни кўзга кўрсатади. Красницкийнинг яқинда яна СССР терма командаси составига киритилганлиги унинг таланти ва маҳоратидан далолат беради.

А. ТОЖИБОЕВ.

ҲОДИСА

АЛЕКСАНДР ПЯТИНИНГ ЖАСОРАТИ

Дарёдан қичқирган овоз эшитилди. Кузги совуқ сувда кимдир чўкмоқда эди. Йўловчилардан бири бир минут ҳам ўйлаб турмай, ўзини дарёга ташлади. У сув тагига ботиб кетган болани қидириб топди ва қирғоққа чиқарди. Бунинг фавқулодда бир ҳодиса эмаслиги ўз-ўзидан кўриниб турибди. Чунки кишилар ҳаётини қутқазиб қолишда фидокорлик кўрсатаётган совет кишилари ҳақидаги хабарларни газеталардан тез-тез ўқиб туриш мумкин. Бироқ, Шимолий Қозоғистондаги «Ленинское Знамя» область газетасининг ёзишича, бола ҳаётини қутқазиб қолган киши Сталинград мудофаасининг қаҳрамони, афсонавий Павлов уйини ҳимоя қилувчилардан бири, жангларда икки қўлидан ҳам ажралган Александр Пяти экан.

(АПН).

ҚАЙИҚДА ОКЕАН ОША

ЧЭЙ БЛАЙТ

ЖОН РИДЖУЭЙ

Шу йил ёзда оддий қайиқда Атлантик океанидан икки инглизнинг сузиб ўтиши тўқсон икки кун давом этди. 28 ёшли Жон Риджуэй билан 26 ёшли Чэй Блайт эшкак билан 6000 километр йўл босиб ўтишди. Уларнинг «Инглиз гули III» деб шоирона ном берилган узунлиги 6,5 метрли қайиғи Америка соҳилини тарк этганда экипаж, озиқ-овқат, сув билан вазни 1,5 тонна эди.

Улар довуллардан ўтишди. Улар кетидан акулалар изма-из юрди, овқат ва суви етишмай қолди. «Биз,— дейишди Риджуэй билан Блайт, — ҳисоблаб кўрсак, Ирландиянинг Голуэй портига етиб олгунча 3 миллион мартадан кўпроқ эшкак эшибмиз». Балки баъзи бировлар бундай синов нима учун керак, ўзини ортиқча хавфга солишнинг нима ҳожати бор, деб сўраши мумкин. Аммо умрида бир марта соҳилсиз сув устида ҳаводан нафас олган, денгиз кўпикларини тотиб, шўрсув тўлқинларидан ичиб кўрган киши бўлса, у эшкакда океандан ошиб ўтган бу йигитларнинг ниятига тушунади. Денгиз қалби билан туғилган киши соҳилда тинч ўтира олмайди. Биз бугун жасоратли денгиз сайёҳларининг борт журналидаги ёзувларни келтирамиз.

* * *

4 июнь. Соат 17.30 да биз Код қўрфази ёнидаги балиқчилар қишлоғи Орлинздан чиқдик. Иккита қайиқ бизни кузатиб орқага қайтгач, кўздан ғойиб бўлди. У қайиқдаги кишилар бизнинг Европага кетаётган қайиқчамизни кўриб ниҳоят ҳайратланишди.

9 июнь. Эрталаб соат 4 да икки кишилашиб эшкак эшдик. 55 минут эшкак эшгач, 5 минут дам олдик. Секстантимиз пачақланиб қолганлигини кўргач, қўрқувга тушдик. Бу саёҳатимизга қандай таъсир қилади?.. Жорж-Бэнк томонга кетаётган бир нечта совет траулерларини кўрдик.

12 июнь. Қўлларимиз шишиб кетди, бўйниларимиз оғримоқда. Биз баданимизга вазелин суртиб, очкўзлик билан консервага ташландик. Ўзимиз билан олган сувдан пластмассанинг нохуш ҳиди келади.

15 июнь. Эрталаб соат 7.30 да биз томонга «Альма» довули келаётганини радиодан эшитдик. Озиқ-овқатларни яшириб, беркитиб қўйдик... Бўрон, ўн метрдан баланд тўлқинлар!

17 июнь. Баҳайбат китларни кўрдик. Улардан бири тўппа-тўғри биз томонга келиб, қайиқ остига шўнғиди ва нариги томондан чиқди. Яхшиям қайиққа тегиб кетмади. Бошқа китлар ҳам бизга яқинлашмоқда. Улар бизга худди ҳайвонат боғи томошабинлари маймунга тикилгандек тикилишади.

26 июнь. Бремендан келаётган «Риггледдо» пароходи бизни 40 градус узунлик, 55 градус кенгликда учратганини эҳтимол тан олар.

27 июнь. Биз бошдан оёқ яшил бўлиб қолганлигимиз ғашимизга тегади. Бизни ёпиниб ётадиган синтетик кўрпамиз бўямоқда.

2 июль. Биз Атлантикани 60 кунда сузиб ўтишни мўлжаллаган эдик. Эҳтимол 100 кун керак бўлар. Озиқ-овқатни тежашга тушдик. Тўлқинлар худди поезддек чинқириб келмоқда. Гўё ҳозир қайиғимизни тўнтариб юборадиганга ўхшайди. Писта пўчоғимиз эса парво қилмай сузиб кетмоқда.

8 июль. Бугун Риджуэй 28 ёшга тўлди. Қарши томондан шамол эсмоқда. Унга қарши эшкак эшиш барибир бефойда.

19 июль Яна шарқдан шамол эсмоқда. Шунга қарамай, шимоли-ғарб томонга сузмоқдамиз. Кафтларимиз оғримоқда. Ҳатто бармоқларни мушт қилишга ҳам қурбимиз етмайди.

20 июль. Довул. Биз борт журнали, фотосуратлар ва хотинларимизга ёзган хатларимизни пластмасса контейнерга яшириб қўйиш агар биз тўнтарилиб кетсак, шу буюмлар сақланиб қолади.

23 июль. Катта қувонч: Англия футбол бўйича жаҳон биринчилигида ярим финалга чиқди. Радио бу ҳақда ахборот берганда, биз уч марта «ура» деб қичқирдик.

25. июль. Тунги соат 1.30 да ажойиб томошанинг шоҳиди бўлдик. Денгиз ёришиб кетди: бирданига кўз олдимизда 10-12 метрлик илонга ўхшаш махлуқ пайдо бўлди. У қайиғимиз томон йўл олди; илонлар шундай сузади. Бизга яқинлашганда сувга шўнғиб, яна юзага чиқди. Биз баҳайбат бошни кўрдик. У махлуқ тунда кўздан ғойиб бўлди. Агар бизга ишонишмаса, у нарса нима эканлигини исботлай олмаймиз!

1 август. Кайфиятимиз бузуқ. Ойнага қарашга ҳам журъат қилолмаймиз. Узоқдан бизни сезмай битта кема ўтиб кетди. Сўнгги икки ўқни беҳуда уздик.

6 август. Фалокат. Довул чироғининг шишаси синибди. Энди на шамимиз, на ўқимиз бор. Кийим-кечакларнинг дабдаласи чиқди. 28 кунга етарлик сув билан озиқ-овқат қолди. Ҳисобимизга кўра яна икки минг километрга яқин эшкак эшишимиз керак.

8 август. Бизга йўлдош шамол эсди. Иш ўнгидан келмоқда.

9 август. Бу саёҳатдан энг яхши нарса шу бўлдики, биз бирор дақиқа ҳам ёлғизликни ҳис қилмадик. Ҳайвонат олами — албатрослар, бўрон қушлари, фрегатлар, чайкалар, дельфинлар, китлар, кашалотлар, акулалар; бизни кузатиб юрибди... Майда балиқлар кун исиганда қайиғимиз соясида яшириниб, биз денгизга нима ташласак, ўшани еб, эргашиб юришди. Юзлаб, минглаб кўзлар тинимсиз бизни кузатиб борди. У кўзларда биринчидан, очкўзлик, шунингдек қизиқувчанлик акс этарди.

11 август. Озиқ-овқат оз қолди. Биз кундалик овқатимизни яна қисқартирдик.

13 август. Соат 11.30. Биз томонга катта танкер келмоқда. Хабар бериш учун патронимиз йўқ. У бизни босиб кетай деганда, машина тўхтади. Биз унинг бортига чиқдик. Инглиз капитани Митчелл бизни бажони-дил, саҳийлик билан барча денгиз урф-одатларига риоя қилган ҳолда қабул қилди. Асосий нарса шуки, Англия футбол бўйича жаҳон чемпиони бўлди!

24 август. Кундузи соат бирга яқин катта тўлқин қайиқни тўлдириб ўтиб кетди. Биз сувни қайиқдан олиб ташлаяпмиз. Шамол бизни шимолга ҳайдамоқда.

1 сентябрь. Қаттиқ шамол тинмаяпти. Соҳил яқин бўлиши керак. Биз ивиб кетдик. Кайфимиз бузуқ. Аммо биз деярли мақсадга эришдик.

3 сентябрь. Биз чиндан ҳам ўз мақсадимизга эришдик. Эрталаб соат 9 да Риджуэй бирданига ўрнидан туриб, қичқириб юборди: «Ер!» Соат 14 га яқин кўз олдимизда қирғоқдаги қоялар намоён бўлди. Биз қўшиқ айтиб юбордик. Шодлигимизнинг чеки йўқ. Биз эшкакда 3.500 денгиз милини босдик. Энди биз дунёдаги ҳамма бойликни беришса ҳам бу қайиққа оёқ қўймаймиз.

От спорти чавандозлиги республика олий мактабида машқ пайти.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

ЙЎЛИНГ БЕХАТАР БЎЛСИН

Троллейбус келиб тўхтади. Баъзилар оҳиста ундан тушса, айримлар чиқиб олади. Шунда бошқарувчи йигитнинг таниш овози эшитилади:

— Қадрли йўловчилар! Эҳтиёт бўлинг. Йўлни кесиб ўтаганда транспорт катнавига халақит берманг...

Кишиларга меҳрибон бу ҳайдовчидан йўловчилар беихтиёр хурсанд бўлишади. Бирбирларига маъноли қараб қўйишади.

Йўловчилар ҳурматига сазовор бўлаётган бу йигит 1-троллейбус депосининг илғор шофёри Эркин Каримовдир. Эркин троллейбус ҳайдовчилар курсини тамомлаб иш бошлаганидан буён орадан ўн йил ўтди. Бу давр ичида ўз касбига меҳр қўйган йигит неча минглаб километр масофани босиб, қанчадан-қанча одамларни манзилларига етказди. У ишда ҳам, юриш-туришда ҳам касбдошларига ўрнак бўлмоқда. Унинг номи депо ҳурмат тахтасидан тушмайди.

Кишилар ҳурматига сазовор бўлаётган Эркин Каримов Калинин майдони ва Экскаватор заводи ўртасида 4-маршрут бўйича катновчи 575-троллейбусни моҳирлик билан бошқаради. Унинг фикри-зикри йўловчиларни хавф-хатарсиз манзилларига етказиш ва авариясиз ишлашдир.

Т. ИСЛОМБОЕВА.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

ЭНДИГИ ГАЛ — БИРИНЧИ ЎРИН

Яқинда Киров районидаги 117-ўрта мактабга кирганимизда дарс эндигина бошланган бўлиб, олтинчи синф ўқувчилари жисмоний тарбия билан шуғулланаётган эдилар. Аввал 60 метрга югуриш, сўнгра эса баландликка сакраш машқлари бўди. Дарс тугагач, физкультура ўқитувчиси Рафиқ Турсуновдан жисмоний тарбия соҳасида ўқувчиларнинг ўзлаштириши ҳақида маълумот беришни илтимос қилдик.

— Ҳозирча ишлар чакки эмас, — гап бошлади ўртоқ Рафиқ Турсунов.— Мактабимиз эндигина олти ёшга тўлди. Шунга қарамай, 1965—1966 ўқув йилида район биринчилиги учун ўтказилган спартакиадада натижаларимиз ёмон бўлмади. Енгил атлетика бўйича мусобақаларда мактаблар ўртасида иккинчи ўринни эгалладик. Шу йили спортнинг фақат волейбол туридан тўрт ўқувчи иккинчи разряд, ўн етти ўқувчи учинчи разряд нормативини бажарди. Разрядли ўқувчи қизлардан Салима Аҳмедова, Лазокат Мўминова, Гулнора Худайбердиеваларнинг спортдаги муваффақиятлари айниқса мақтовга сазовордир.

Ёзги каникулда ҳам ўқувчиларимиз вақтни бухуда ўтказганлари йўқ. Самарқанд шаҳрида бўлиб ўтган ўсмирлар спартакиадасида мактабимиз ўқувчилари ҳам иштирок этдилар. Жумладан, тўққизинчи синф ўқувчиси Воҳид Турғунов кураш бўйича ўз вазнида республика чемпиони унвонини қўлга киритди. Тўққизинчи синф ўқувчиси Абдураҳмон Носиров ҳам кураш бўйича шаҳар чемпиони даражасига кўтарилди. Ҳозирги кунда теннис тугарагида 37 ўқувчи, футбол секциясида 30, волейбол секциясида 47, баскетбол секциясида 70, шахмат ва шашка секциясида эса 40 дан ортиқ ўқувчи шуғулланмоқда.

Яқин кунларда район спартакиадаси бошланади. Ўтган йили иккинчи ўринни олган ўқувчилар бу йил биринчи ўринга чиқиш учун қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар.

А. ФОЗИЛОВ,
А. МАННОПОВ.

Картинг спорти пойтахтимиз спорт ҳаётига кирганига узоқ вақт бўлгани йўқ. Спортнинг бу тури бўйича машғулотлар республика авто-мото клубида ўтказилаётир. Пойтахтимиз спортчилари ўртасида картинг спорти билан шуғулланувчи спортчилар сони кўпайиб бормоқда.

Суратда: Тошкент авто-мото клуби картингчилар командаси спортчилари «Пахтакор» стадионида тренировка машғулотларини ўтказмоқдалар. М. НУРИДДИНОВ фотоси.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

6 ОКТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30—Камер куйлар, 19.20—Татар куйлари, 20.00—«Ўсмир заводга келди» рус.), 20.25—Қурувчилар учун (эшиттириш ва концерт), 20.45 — «Социалистик интернационализм амалда» (суҳбат), 21.20—Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.00—ГДР ташкил топган кун, 22.10—Концерт (пахта теримида қатнашувчи шаҳарликлар учун), 22.40 — Ўзбекистон ёзувчиларининг янги асарлари (рус.), 23.20 — Қўшиқлар, 23.45 — Даргомижский «Русалка» операси (охири).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

20.10 — Концерт, 20.50—«Металл кўп ишлаб чиқарилмоқда» (рус.), 21.00 — Тожик халқ куйлари, 21.30 — Немис халқ куйлари.

Телевидение

6 ОКТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.20 — **Ўйлаб топ** (кичкинтойлар учун), 18.50 — **Экран янгиликлари.**

Ўзбек тилида: 19.50 — **Телевизион янгиликлар**, 20.05 — **Қурувчилар учун** (эшиттириш ва концерт), 21.05 — Миртемир. **Инсон мадҳи**, 21.25 — **Сиҳат-саломатлик** (илмий-оммабоп программа).

Рус тилида: 22.25—**Эшиттиришлар программаси**, 22.30 — **Вернер Хольт саргузаштлари бадиий фильмининг 1-серияси.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.00 — **Машенька ва айиқ** (болалар учун қўғирчоқ фильм), 17.25 — **Минскдаги уй, Суҳбатнинг бошланиши** (ҳужжатли фильмлар), 17.55—**Китоб оламида.**

Ўзбек тилида: 18.15 —**Никита ва дўстлари** (болалар учун), 18.35—**Аланга ва шон-шуҳрат** (ҳужжатли фильм), 19.25 — **Партия солдати** (телеочерк). 19.50 —**Тошкент янгиликлари.** 20.00 дан—**Москва кўрсатади.**

Кино театрларда

6 ОКТЯБРДА

ҚИШКИ БИНОДА

Уруш ва тинчлик (икки қисмдан иборат 1-серия)— САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6-15 ва 9-15 минутда).

Гангиш — «ЎЗБЕКИСТОН», «СПУТНИК», «ДРУЖБА» (1-залда), «ВОСТОК» (кечқурун).

Қалбингда қуёш— НАВОИЙ номли (ўзбек тилида кечқурун), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», ««КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (рус тилида кечқурун).

Неча йил, неча замондан бери (1 ва 2-серия) — «ЧАЙКА» (кечқурун), «СПУТНИК» (кеч 9 да).

Она ва сукунат — «ДРУЖБА» (2-залда), СОБИР РАҲИМОВ номли (кечқурун), «МОСКВА» (кеч 9 да).

Сахий аждар — «МИР» (кечқурун).

Учинчи ёшлик — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч 6 да).

Оила тумори — «МОСКВА» (кеч 7 да).

Чоллар хмель теримида — «ЮЛДУЗ» (кеч соат 7 ва 9 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8-20 минут ва 10 да)

Гангиш — НАВОИЙ номли, «ФЕСТИВАЛЬ».

Чоллар хмель теримида — ТЕЛЬМАН номли, «САЛЮТ».

Одесса каникуллари — «РАКЕТА», КАФАНОВ номли.

Истамбул хазиначисининг мероси — «ОҚТЕПА».

Макс Линдер компанияси — КИРОВ номли.

Юпқа муз устидан — «ВАТАН».

Боши очиқ — 9 МАЙ номли.

Неча йил, неча замондан бери — «ХИВА».

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА —6/Х да **Риголетто**, 7/Х да **Ҳамза.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА 6/Х да **Мирзо Улуғбек**, 7/Х да Ўғирланган умр.

Ўзбекистон ССР Коммунал хўжалик министрлигининг

БОШ НОРМАТИВ-ТЕКШИРИШ СТАНЦИЯСИГА

газ хўжалиги, йўл қурилиши ва уй-жойларнинг капитал ремонти билан таниш **инженерлар** ва **техниклар**

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Богдан Хмельницкий кўчаси, 59-а уй.

Спорт ҳангомалари

ХОТИН КИШИ БОР ЖОЙДА...

Эргрутдаги швед командаси дарвозабонининг хотини Бенгттсон хоним ўта кетган футбол ишқибози эди. Бахтга қарши, мусобақа вақтида қачон футболга келса, Эргрут командаси катта ҳисоб билан ютқазиб қўяверарди. Бенгттсон хонимнинг стадионга келиши омад келтирмайди— деган қарорга келди команда. Команданинг бу қарорини дарвозабон хотинига ётиғи билан маълум қилди ва ундан ўзи қатнашадиган ўйинларга бормасликка сўз олди. Лекин Бенгттсон хоним Эргурт командаси бўшроқ рақиб билан учрашаётганда, яширинча стадионга борди. Ўйиннинг дастлабки минутидаёқ эри бирин-кетин икки тўпни ўтказиб юборди. Бир балоси бордирки, дарвозабон тўпни қайтаролмаяпти, деб қарашса. Бенгттсон хоним стадионда ўтирган экан. Уни стадиондан чиқариб юборишди. Бенгттсон уйига қайтиб, шоша-пиша приёмник қулоғини буради ва Эргрут командаси 4:2 ҳисоби билан ғалаба қозонаётганини эшитиб қувониб кетди.

□

МАҒЛУБЛИК САНЪАТИ

Бу воқеа Швецияда бокс бўйича профессионал мусобақа вақтида юз берди. Турнир ташкилотчилари биринчи ўринни эгаллайдиган ғолибга бериш учун унча қиммат бўлмаган, лекин чиройли кубок тайёрладилар. Иккинчи ўринни эгаллаган кишига пул мукофоти бериладиган бўлди. Лекин турнир қатнашчилари ҳар ким ўз ҳолича қайси мукофотни олишни аниқлаб қўйган бўлса керак. Чунки улардан бири жангнинг биринчи дақиқаларидаёқ ўзини мутлақо ҳимоя қилмай, рақибига ташланди ва арзимаган зарбадан ринг арқони устига йиқилиб тушди.

Ғолибликка номзод буни кўриб, ҳайрон бўлиб қолди, чунки у ҳам иккинчи ўринни эгаллаб, нақд пул мукофотини олмоқчи экан. Лекин у кўп ўйлаб ўтирмади.., рақибининг биқинига бир тепди. Қўполлик қилганлиги учун боксчи жазоланиб, у учрашувда ютқазган, деб ҳисоб қилинди. Боксчининг асл мақсади ҳам шу эди.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар. Киров кўчаси. 22-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор ВЗ-02-49 дан ВЗ-02-58 гача Қўшимча телефонлар: секретариат ва иллюстрация бўлими — 5-62; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари бўлими—3-66; саноат, қурилиш ва шаҳар хўжалиги бўлими — 3-66; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 7-83; фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлими — 7-83; физкультура ва спорт бўлими — 3-79; Ахборот бўлими — 3-78; (шаҳар телефони В3.65-57); хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 3-79; эълонлар бўлими — 5—07 (шаҳар телефони — В38142).

6 ОКТЯБРЬ, 1966 ЙИЛ. Р. 08776 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр. Г. 27863.